

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában, földszint.
Kéziratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 151.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 frt, 1/2 évre 6 frt, 1/4 évre 3 frt, 1 hóra 1 frt. — Vidéken 1 évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr, 1 hóra 1 frt 20 kr.

HIRDETÉSEK: 6-hasábos petit sor egyszer 10 kr, minden következőnél 8 kr. Bélyegdíj külön 30 kr. Nyilttór sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 151.

Husvét.

Arad, április 13.

A feltámadás ünnepét üli a mai napon a keresztény világ s egyesek úgy, mint egész nemzetek a megújuló természet képéhez fűzik reményeiket, vágyaikat. A lelkek békéjének jótékony nyugalma csillapítja a társadalom lázas idegeit e szent napon, melyen úgy tetszik, mintha az idők forgó kerekéi is megállának egy perczre, akár az éjjel-nappal dolgozó gyárgépek, melyek szüntelen zakatolását ünnepi csend váltja fel a megváltás magasztos emlékének tiszteletére.

A magyar nemzetre is ráfér e kis pihenő, mely ezernyi izgalma között megengedi kevéssé föllelegznie. A magyarra az idők sulya kétszeres erővel nehezedik, mert míg a többi hatalmas és konszolidált államok népei sajátképen csak a megélhetés kérdéseivel kapcsolatos szociális problémákkal küzdeknek, addig mi ugyanezen — mondhatni internacionális — evolúciók mellett nemzeti létünk biztosításán is kell hogy teljes erővel munkáljunk.

És ennek a törekvéseinknek az idők áramlata épen nem kedvező. A magyar nemzet társadalmi egybeforrasztásának megindított nagyszabású műve számtalan érdeket érint, s nem csak a fajnóként érvényesülni igyekvő népcsoportok, nemcsak az egzisztenciális momentumok által teljesen lenyűgözött s nemzetközivé lett munkásosztály, hanem a magyar nemzetnek magának kebelében élő s annak jelentékeny kiegészítő részét képező elemek is ellentétbe helyezkedtek a honmentés második ezredévi nagy vállalatával és önző

hatalmi érdekből nehézségeket gördítenek azon cél megközelítése elé, melynek minden igaz magyar előtt szentnek kellene lennie.

Az „állami omnipotencia” jelzésével bélyegzik az állam megszilárdításának ránk nézve immár életkérdéssé vált fontos követelményét; a haza megszentelt fogalma mindinkább háttérbe vonul, s míg a munkás osztály csak azzal a feltétellel akarja elismerni, ha verejéktelen kenyeret biztosít számára, addig azok, kiknek ezt bőven megadta a kedvező gondviselés, abszolút hatalmat és kizárólagos uralmat is követelnek maguknak. E nélkül a haza rájuk nézve idegen valami, oly állam, melynek institúcióit okvetlen saját hatalmi érdekeik szerint kell átformálni; míg ez meg nem történik, addig nem nyugszanak s készek inkább a magyar nemzet legádázabb ellenségeivel is szövetekezni.

Ezen az áron pedig a magyar nemzet nem vásárolhatja meg a békét, bármennyire szüksége van is rá és óhajtja. — A magyar nép végleges nemzeti konszolidációja a szabadság elvének teljes érvényesülése nélkül képzeltetlen. A szabadság volt azon csodás hatású erő, mely ezen elszakadt, egyedül álló népet Európa közepén annyi ellenséges és hatalmas nemzet között egy ezred évig nemcsak fentartotta, de fel is virágoztatta; ezen törhetlen hűség az államélet legmagasztosabb ideálja iránt védte meg őt a német császárok tulhatalma, a tatárjárás népiertő inváziója, a török hódoltság-senyvesztő igája és az osztrák politika abszolutisztikus fondorkodásai ellen.

Azért bármennyire kívánatos volna is

ezernyi bajaink között, hogy végre egész erőnket anyagi és szellemi fejlődésünk más irányu ápolására fordíthassuk, azon az áron, melyen a liberális ellenségei kínálják, el nem fogadhatjuk ezt a békét. Lankadatlan erővel fogjuk a szent harcot folytatni, ha leteltek a fegyverszünet rövid napjai, s a szabadelvűség zászlaját, melyet egyedül lobogtat ma a magyar nemzet geniusza Európában, el nem fogja ejteni kezéből, míg azt egy nagy, egységes és szabad, és szabadságában magyar államnak pantheonjára nem tűzheti.

Es ez az idő, melynek bekövetkeztét bizton reméljük, meg fogja hozni a feltámadásnak azt az ünnepét is, mely a mostaninál hosszabb békét biztosít a nemzet számára s a melynek együtt fognak majd velünk örülni azok is, kik ma a népszabadság elve, s azzal szemben a nemzet legjogosultabb aspirációja, létérdeke ellen harcolnak.

BELFÖLD.

— Minisztertanács volt tegnap délutáni öt órákor a kormányelnökségi palotában. A minisztertanácsnak B a n f f y b. miniszterelnök, mint halljuk, jelentést tett több ügyről, melyek kapcsolatban voltak legutóbbi bécsi utjával. A minisztertanácsra J ó s i k a b. Felsőszékényi körüli miniszter is Budapestre érkezett. Lejövetele már napokkal előbb el volt határozva, s igen fogypatos fantáziáról tesz bizonyosságot az a pesti lap, mely kisütötte, hogy Jósika b. minisztert a tapolcai választás eredménye hozta le Bécsből. Evvel a választással foglalkoznia egyáltalán semmi oka nem volt sem Jósika bárónak, sem a minisztertanácsnak.

Liberális nagygyűlés a vidéken. A malackai és szentjánosi választókerület R o s s n a k y Kor-

Az „Aradi Közlöny” tárczája.

Tavaszbredése.

— Irta: Czóbel Minka. —

A tiszta légben fenn, hajlongnak, zúgnak
Könnyű, sötétzöld fenyő koronák,
Mindem egyes galyak bársonyszín tüjét —
A napsugár aranynya futja át.

S lenn a távolban zúg, zajong a népség,
Kéri a mindennapi kenyeret,
A boldogságnak kéri osztályrészét,
Mely „mindenké” soha nem lehet.

Boldogtalan népség zajgó zúgása
Boldog erdő-zúgással elvegyül.
Kék légben szelid fehér felhők usznak,
Frisz, könnyű szellő jó a hegy felül.

Arad forgalma ötvenkét év előtt.

— Az „Aradi Közlöny” eredeti tárczája. —

Petrovich Arzen ur szivességéből a Kőlcsey-egyesület könyvtára következő művel gazdagodott: »Handels u. Gewerbs Almanach

für das Königreich Ungarn. 1842.» Az egész mű a kereskedelmi s ipar intézvényekkel foglalkozik, naptár alakban van szerkesztve, nagygyűből megfelelne a mai Athenaeum Nagy képes naptárának, csak hogy mint említettem, kizárólag az ipar-, kereskedelmi tényezőkkel foglalkozik. Az egyes törvényhatóságok különösen méltatva vannak, forgalmi jelentőségük szerint kevesebb vagy több méltatásban részesülnek; A r a d v á r o s a kiválóbbak között foglal helyet. Talán némi tanulságot a mai kor gyermeke is szerezhet belőle, azért jónak láttam az egészet ide beiktatni.

Arad (Vetus Aradinum, Stari Hrad), 1825. február 15-ike óta szabad királyi város 18 postára Pesttől, három postára Temesvártól, 18,000 lakossal a Maros mellett fekszik, mely Maros-Vásárhelytől hajózható. Ezen szállítják a kincstári sót, s a nagy mennyiségű épület-anyagot, mely terjedelmes kereskedelemnek szolgál alapul. Az itt virágzó termény-kereskedésnek annál hatalmasabb eszközül szolgál a Maros, mivel Szegednél a Tiszába ömlik, s innen a Ferencsatornán keresztül a dunai hajózással is összeköttetésben áll. A várossal átellenben fekszik az aradi vár, mely állandó hiddal van a várossal összekötve.

Itt ágazik el a Pestről jövő ut Nagy-Szeben és Temesvár felé, s ennél fogva helyzete s a jó

karban levő utak jelentékeny átmeneti kereskedésnek nyitnak teret.

Arad kiváló terményei: a bor, sligovicza, dohány, vas, a kádár, kocsigyártó s asztalos iparhoz szükséges fák, gabona, gyümölcs, gabacs, méz, viasz, gyapju, toll, bőrök, lovak, juhok, sertések és szarvasmarhák.

Aradon három vásár tartatik, melyek mindjárt Pest és Debreczen vásárai után következnek s 14 napig tartanak, u. m. Judica vasárnapkor (új kalendárium szerint), Péter Pálkor (ó naptár szerint) s Demeterkor (ó naptár szerint). Heti vásárai, melyek pénteken tartatnak, kiválóak, mivel egyidejűleg királyi privilegium alapján, marhavásár is tartatik.

Arad a megyegyűlések s törvényhatóságok székhelye; itt székel az ujonnan föllállított váltótörvényszék; van itt gymnasium, ének- és zeneconservatorium, theologiai intézet, román tanítóképző, leányiskola, görög nem egyesült püspökség, minorita monostor, megyei kórház, városi szegényház, sóhivatal, nem régen alapított takarékpénztár, nőegyesület, jótékonyági társaság, melyek mindannyian nagy befolyással vannak a fogyasztásra.

Két órányira Aradtól van a ménesi hegy-ség, hol a híres ménesi vörös Ausbruchot szürik.

nél elnöklete alatt nagy liberális gyűlést tartott. Nagy Agoston főszolgabíró hosszabb beszédben fejtette ki a pártszervezés szükségét. A két kerület minden községe képviselve volt. Alakuló közgyűlés április 28-án lesz.

Az árterek és a közegészség.

Arad, április 13.

Az árvízveszély hálaisten ismét elmúlt; Aradvárosára nézve sajátképen nem is volt, mert jóllehet, hogy csak 40 cm. hiányzott attól a magas vízállástól, mely a legutóbbi nagy áradás alkalmával a város egy részét elöntötte, mégis távol voltunk attól, hogy a mostani viszonyok mellett egyáltalában közvetlen veszedelemtől kellett volna tartanunk.

Sőt azt lehetne mondani, hogy a Marosnak az utóbbi napokban mutatkozott rendkívüli és tartósan magas vízállása inkább arra való volt, hogy Arad polgársága végleg meggyőződjék róla, miszerint a Maros-áradások ellen egyszer s mindenkorra biztosítva van. Hogy ez mit jelent, azt érdeme szerint csak az méltányolhatja, ki látba veti a város régi s a közelmúlt történetéből kimutatható azon összes nyomorúságokat és károkat, melyek a legalább is minden ötöd évben bekövetkezett árvízveszedelmek folytán a város lakosságát érték. És ha semmi más emléket nem hagyná érdemes polgármesterünk Arad érdekében tett munkálkodásának, mint a városnak végleges biztosítását az árvízveszedelmek minden eshetőségeivel szemben, még akkor is eleget tett arra, hogy Arad polgársága a hála és elismerés őszinte érzelmeit fűzze nevéhez.

Midőn tehát most, hogy a Maros a medrébe ismét visszatért, e dolgot érintjük, épen nem az a célunk, hogy a városi hatóságnak a múlt napokban tényleg dicséretes buzgalommal és sikerrel végzett ovintézkedéseit bíráljuk, hanem hogy egy oly körülményre hívjuk föl a figyelmét, melyet városunk közegészségügye szempontjából nagyon is fontosnak tartunk.

Ugyanis a város árterein, különösen a védgát mentén elvonuló anyagárkokban visszamaradt víztömegek hetekig sőt hónapokig nem fognak maguktól kiszáradni, s minden esetre hosszabb ideig fogják mint mocsarak, miazmatikus kigőzölgésekkel a közegészséget veszélyeztetni. E mocsarak lecsapolásáról, vizeiknek eset-

leg szivattyuzás által leendő eltávolításáról a hatóságnak okvetlenül gondoskodnia kell, s nem szabad azt az aránylag csekély költséget sajnálnia, melybe ezen morotvák mesterséges kiszáritása kerül.

Visszás állapot s a közegészségügyre valóssággal végzetes dolog már magában azon körülmény, hogy Aradon ugy szólnán a város kebelében egy 50 katasztralis holdnál nagyobb terület, az egész O-Vártér, a Marosnak minden nagyobb vízállásánál elárasztatik, s az ott lerakódott szemét és hulladékoknak hosszú ideig tartó rothadása a legkülönfélébb járványos betegségek forrását képezi. Az Ujaradra vezetendő vashíd megépítésével ugyan ezen térnek ármentesítése is tervbe van véve, de addig is mindent el kell követni, hogy a város e részének elárasztásából eredő bajok lehetőleg orvosoltassanak.

Különös figyelmet igényel még más szempontból is a Baross park, melyet helyenkint méter magasan árasztott el a fölfakadott talajviz, mely a Marosnak még oly rohamos apadásával sem fog egyhamar visszahuzodni. A park ültetvényei most nagyobb részt vízben állanak, s ha ez csak napokig így tart, féltő hogy a kert fái, melyek gyarapodását oly nehezen vártuk s oly örömmel szemléltük, rakásra kivesznek. Itt tehát már abból az érdekből is, hogy a nagy költséggel évek hosszú során át nevelt és ápolt ültetvények el ne pusztuljanak, haladéktalanul s költséget nem kímélve intézkedni kell, hogy a talajviz, mely csupán a Maros magas vízállásának nyomása folytán serkedett föl, teljes erővel fogatba vett szivattyuzás által eltávolíttassék, mert csak így remélhető, hogy a talaj gyorsabban kiszárad, s városunk ezen üdülő helye pótolhatatlan károkat nem szenved az által, hogy legszebb fái kipusztulnak. Valósággal megbocsájthatatlan mulasztás volna, hogy ha akkor, midőn a nagy nehezen belombosodott kertbe tetemes költséggel kioszkot építünk, el nem követnénk mindent a veszélyeztetett ültetvények megmentésére.

Fölteszük ugyan, hogy minderre az illetékes tényezők saját hatáskörükben gondoltak, s a lehető el fogják követni, de — tekintettel az ügy életbevágó és sürgős intézkedést követelő fontosságára — nem tartottuk feleslegesnek a hatóság figyelmét ezen uton is a teendők halaszthatatlan fogatba vételére fölhívni.

Király és nemzet.

— Az „Aradi Közlöny” eredeti levele. —

Budapest, április 13.

Husvét ünnepének, a mely minden népnek a feltámadás ünnepe, a magyar nemzetre nézve az 1848/9-iki véres szabadságharcz és az 1867. év husvét ünnepe óta egy politikai feltámadás kegyelettel teljes jelentősége van annak folytán, hogy Deák Ferencz a nemzet bölcse és a magyar nemzet természetes államfentartó okossága, huszonnyolcz esztendővel ezelőtt kivitte, hogy király és nép közt helyre lett állítva a tartós isteni béke.

A hála kötelessége tölti el a magyar nemzetet, midőn a keresztényi békeszeretet magasztos eszméje által megszentelt husvétot a szabadság, a magyar alkotmány feltámadásának történelmi ünnepe képen is ünnepli. Mióta Szent István király kilencszáz-éves koronája az 1867. évi koronázáskor a jószágos Ferencz József homlokát érintette, Magyarország a nemzet által megkoronázott apostoli királya Európa legalkotmányosabb királya lett. Azóta a koronás király uralkodásának minden évében a magyar alkotmány feltámadásának békeünnepképen is megüljük kegyeletos megemlékezésben a husvétünnepet.

A hála, mely politikai tekintetben is a sziv bölcsessége, kellene hogy emlékeztessen bennünket különösen minden új tavasz idején dicsőséggel teljes történelmi munkánapjaira, a melyeken huszonnyolcz év előtt a nemzeti állami önállóságért vívott évszázados küzdelmek befejezésül végre megünnepeltük a magyar szabadság tavaszi ünnepét, a korona és nép közt a szeretetben és bizalomban megerősödött egyetértés békeünnepét.

A mostani nemzedék, ha meg akar is pihenni egy ezersztendős dicsőséges múlt babérain, a feltámadás ünnepének szentelt napok békeséges csendjében is okos önismerettel és az isteni gondviselés iránt való hálával méltányolja mind azt a jót, a mit a magyar nemzet a múltak szabadságharcaiban és az utolsó 28 évnek alkotó békemunkájában maga vívott ki magának.

A magyar nemzet történelme, a melyet a királya iránt való hűségben az európai szárazföldön egy nemzet sem mul felül, tanítja, hogy a magyar állam hatalmát, tekintélyét és jólétét mindig csak a koronás király és a nemzet közti létező bi-

Közel ehhez a kitünő magyarádi fehér borok említendők.

Végül megjegyzendő az aradi gyorskocsi is, mely hetenként csütörtökön reggel indul Pest felé, s Pestről kedden reggel 4 órakor indul vissza, az utazás 29 órát vesz igénybe.

A város hadi adóban tíz porta után 6884 frt 53³/₁₆ krajczárt fizet, a hadsereghez szolgáltatott 1841-ben 25 embert.

Ezután elsorolja a városi hatóságot, ekkor még első polgármestere Heim János (Dominik) viselte a legfőbb városi tisztséget, későbbi polgármestere Scherfeneder Ferencz ekkor még csak tanácsos volt, aljegyzője: Sarlot János, ülnök Lukácsy János, egyuttal városi kapitány.

A fűszerkereskedők között már ott találjuk Toncs Ferenczet, ki egyuttal üg, vivője volt a trieszti Riunione Adriatica-nak.

A rőfös kereskedők között ott olvassuk Duschák Jánost, mint Hirschl Mózes társát, Eckhart Ferenczet, Probszt Antalt, Probszt Mátyás és fia cézget.

A vaskereskedők között Andriányi Károlyt, ki a városi jegyzőkönyvek szerint ekkor vétetett fel Arad polgárai közé, mely alkalommal jótékonycéllra egy bizonyos összeget fizetett, Scherfeneder Antalt, ki egyuttal réz-árakkal is kereskedett.

Nürnbergi cikkekkel kereskedett Tedeski Fulöp. A Betteheim testvéreknek könyvke-

reskedések volt. Erdélyi cikkekkel árult Ilman János; Winkler Jakabnak borkereskedése volt; Winkler Hermann posztó és kasmér-szövetekkel kereskedett.

Megjegyzésre méltó, hogy az izraelita nagy kereskedők külön vannak felsorolva, ezek: Hirschl Mózes, Steinitzer testvérek, Leitner Jakab és fia, és Chorin Regina asszony. — A másik cím »Israelitische Handelsleute ohne Firma»: Epstein Leopold, Steinbach Farkas, Weidenfeld Zsigmond, Steiner Borbála asszony, Landshut Lipót, Fischer Jakab, Mózes Lipót.

Talán nem egészen érdektelen, ha a forgalmi eszközökről is elmondunk egyetmást. Az utazásra általános alkalmatosság volt a gyorskocsi. A főközlekedési vonal úgy látszik Pest—Eperjes volt, nyáron a Vadászúrt-ból vasárnap, szerdán és pénteken indult a gyorskocsi Eperjes felé, a vitelbér 10 forint volt, ha pedig valaki egyedül, váltott lovakkal akart utazni, Kassáig 37 forintot fizetett. Bécs Budától 18¹/₂ posta volt, Arad mint említém 18 posta. Fő közlekedési vonalul a Duna szolgált, ezen jártak az első cs. kir. gőzhajó-társaság hajói Lincztől—Konstantinápolyig. Pozsonytól Pestig 9 forintot fizettek az első, hatot a második helyen, Pesttől Orsovaig 28, illetőleg 18 forintot. Huszonhárom gőzöse között magyar nevek: Nádor, Árpád, Erős, Zrinyi; az Erősön leginkább sertéseket szállítottak.

Magyarországnak még nem volt vasútja, de Ausztriában már megvolt a Kaiser Ferdinánd Nordbahn, mely Bécsből Brunnbe, innen Olmützbe vezetett, nyugat felé Stockerauig.

Mennyire ujdonság volt még mutatja, hogy a jámbor szerkesztő megjegyzésre méltónak találja, hogy míg addig a brünni utazáshoz 20 óra szükségeltetett, most ezt az utat Bécsből 4—5 óra alatt megtehetni. Bécsből Brunnbe az első osztályon 8 forintot, a harmadik osztályon 3 forint 20 krajczárt fizettek. A Bécs-rábai vonal Bécsből Bécsujhelyig terjedt.

Milyenek lehettek a harmadosztályú kocsik abból tűnik ki, hogy ez a megjegyzés van hozzá fűzve: »Még a másodosztályú kocsik is üvegablakkal vannak ellátva.» Bizonyosan a harmadik osztályon lantornás ablakok voltak, vagy pedig, olyanok lehettek, mint a melyekre ma ez van felírva: Hat ló vagy 36 ember. Bécsből Bécs-Ujhelyig egy forint 50 krajczárt fizettek az első, 45 krajczárt a harmad osztályon.

Talán nem épen tanulság nélkül való ötven évvel vissza tekinteniünk, legalább láthatjuk mire mentünk ez idő alatt; hogy sokra mentünk az kétségtelen; ez szolgáljon irányadóul az ifjú nemzedéknek; a csodák korán már túl vagyunk, bár az emberi munka még mindig csodával határos dolgot végezhet.

LAUKÓ ALBERT.

salomteljes egyetértés boldog időben lehetett biztosítani. Az elmúlt politikai pártküzdelmek izgalmas pillanataiban se feledje tehát a jelenkori nemzedék, hogy a magyar nemzeti államnak ezt a Szent István uralkodása óta kilencz évszázadon át nélkülözhetlenné vált fundamentális létfeltételét minden belső, vagy külső támadás ellen meg kell védeni és oly szentnek tartani, mint magát Szent István koronáját, a máriáni királyság állami egységének ezt a szent szimbólumát.

Ezért emlékeztessen mindig ez a hála a jelennek kiküzdött és munkával kivívott boldogságáért, király és nemzet közt a szeretetteljes bizalom és érinthetlen egyetértésnek minden pártra nézve egyenlően érvényes evangéliumáért arra, hogy éppen a multnak vérben és könnyekben gazdag nemzeti szabadságharczai kegyeletes méltatása miatt kell a független, alkotmányos szabadság örök tavaszi napja által megvilágított jelent méltányolnunk.

A felebaráti szeretet fenkölt eszméje, melyet a husvét vallásos szentsége hirdet, támaszsa fel a nemzet történelmének a magyar néplélekben élő tanításait is. Ez a történelem a legmeggyőzőbb figyelmeztetés a belső békére a magyar haza földjén. A belső egyetértésre való a figyelmeztetés minden természetes pártkülönbség dacára, benne van Magyarország ama husvétjára való emlékeztetésben is, mikor a hazafiasság vállalása a magyar nemzet szenvedésének történelmében vértől és vassal ünnepelte a fel-támadás ünnepét és minden párttekintet, minden felekezeti és fajkülönbséget elfeledtetett.

Kossuth és a bécsiek.

— Lapaszemle. —

A bécsi sajtó nagy érdeklődést tanusított a tapolozai választás iránt, és két organuma, a félhivatalos Presse és az ultramontan Vaterland vezércikkben foglalkozik a választás eredményével:

A Presse állást foglal az ellen a gyanúsítás ellen, hogy a kormány Vörö László államtitkár csak strohmannképen lépette fel. Ellenkezéleg Vörös jelöltsége nagyon is komoly volt, különben nem exponáltak volna oly magasrangú államhivatalnokot. — Kossuth Ferencz csekély többsége egybéként élénken bizonyítja, hogy a Kossuthkultusz apadóban van és hogy sokkal gyengébb, mint azt több jelből és jelenségből ítélve, gondolni lehetett volna. A lap végül védelmébe vesse a magyar kormányt az ellen a gyanu ellen, hogy az Eötvös-Justhparttal titkos fegyverszünetet kötött és azt a meggyőződését fejezi ki, hogy Kossuth fellépése a magyar parlamentben ezt a vádat legjobban fogja megozafolni.

A Vaterland azt az állítást kockáztatja, hogy Kossuth Ferencz győzelme azoknak a megállapodásoknak egy további beváltása, a melyeket Eötvös Károly Wekerle minisztereinkétség alatt a liberális kormányfővel kötött. A szabadelvű párt eleinte nem is akart Kossuth ellen jelöltet állítani, de mivel ez báró Bánffy Dezsőnek Bécsben tett állításai után nagyon is feltűnő lett volna, legalább pro forma ellenjelöltet állítottak föl. Így, hogy nagyon későn. A lap azután a szidók ellen fordul, akik Kossuthra szavaztak és kijelenti, hogy csakis a néppárt erősödése akadályozhatja a függetlenségi párt gyarapodását és a 67-diki alapon álló pártok kisebbségben maradását. Végül pedig úgy találja, hogy Magyarország most is oly viszonyok között van, aminkben az Eszakamerikai Egyesült-Államok voltak akkor, amikor Angliától elszakadtak.

IDÓJÁRAS.

Legnyomás: reggel 7 órakor 760.6 milliméter, délután 2 órakor 761.7 milliméter. Hőmérsék: reggel 7 órakor C° + 8.3, délután 2 órakor C° + 9.9. Szél iránya és ereje: reggel 7 órakor EN. 6. délután 2 órakor EN. 4. Felhőzet: reggel félborult délután borult, csepeg. Csapadék az utóbbi 24 órában: 0 milliméter.

Kibékülés.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, április 13.

Deák Ferencz egyetlen cikkével, a történelmi nevezetességű husvét-i cikkkel megindította a dinasztiaival való kibékülés eszméirányát. A dinasztiaival való kibékülés és Ausztriához való közjogi viszonyunknak rendezése azonban csak egyik oldala volt a ma nagy műnek, melyet létesíteni kellett, s melynek létesítésétől függött az ország jövője. A kibékülésnek be kellett következnie nem csak fent, hanem lent is; nem csak a dinasztia, hanem egyszersmind a nemzetiségek irányában. Szabadságharcunk idején ugyanis nem csak a dinasztia ellen küzdöttünk fegyveres kézzel, hanem a bécsi reakciónak sikerült fellázítani a magyar nemzet és a magyar szabadság ellen horvátokat, szerbeket és románokat. Patakban folyt a leggonoszabb háborúban, a fájharczban, kiontott vér. Magyarország függetlenségi harcát nem az osztrák reakció s nem a lázadó nemzetiségek verték le, hanem az orosz intervenció s az ellenünk küzdött nemzetiségeket az idegen segítség támogatása által diadalmas bécsi reakció ép úgy elnyomta, mint meg akarta semmisíteni a magyar fajt.

A bécsi udvar hálátlansága által felidézett keserű érzés nem feledtethette a keserűség érzetét az ellenünk küzdő nemzetiségekkel; ezeket mégis közelebb hozta hozzánk. Nem csak a magyar politikai pártok, hanem a nemzetiségek is érezték, hogy a dinasztiaival való kibékülés műve csak úgy lesz teljes, ha egyszersmind megtörténik a kiegyezés a magyar faj és a nemzetiségek között. A kibékülési törekvés a közjogi kiegyezést megelőzte a magyar politika mindkét pólusán, Deák Ferencz és Kossuth Lajos politikai irányzatában (1861. május 13-án) kifejtette annak szükségességét, hogy a magyar nemzetnek nem csak a dinasztiaival kell a pragmatika szankció alapján kibékülnie, hanem egyszersmind a nemzetiségek méltányos követeléseit is teljesíteni kell.

„El vagyunk határozva” — írta Deák Ferencz — „mindent elkövetni, hogy a félreértések elhárítsanak s tesszünk, mit az ország szétdarabolása s önállóságának fölládozása nélkül tehetünk, hogy a honnak minden nemzetiségű polgárai érdekekben s érdelemben összeforranak. Óhajtuk törvényeink azon rendeleteit, mik e részben akadályul szolgálhatnak, közös érdekeink szerint, méltányosság alapján módosítani.”

A kibékítés és békülékenység ezen hangja állandó akkordot képezett Deák Ferencz felirataiban és beszédeiben. A magyar politikának a forradalmi irányfűvel szakító vezére eképp művét szintén csak úgy tartotta egészen a minden rázkódtatástól biztosítottnak, ha a kibékülés a nemzetiségekkel is megtörténik. A másik irány, a mely az Ausztriától forradalom által való elszakadást hirdette s a melynek vezetése a magyar emigráció, illetőleg Kossuth Lajos kezében volt, még erélyesebben fejezte ki a nemzetiségekkel való kibékülés szükségességét, mert helyre akarta hozni az 1848-ban elkövetett hibát s a nemzetiségeket s különösen a románokat el akarta vonni az osztrák reakció oldaláról és egy ujjonnan kitörendő fegyveres akcióban a dinasztia ellen akarta felhasználni. Deák és Kossuth iránya megegyezett abban, hogy mind a kettő őszinte volt, hogy egyik sem akarta üres ígéretekkel áltatni a nemzetiségeket. Bratianunak tehát nem volt igaza, a mikor Cavour előtt úgy nyilatkozott: „En nem hiszek a magyar urak szabadelvűségében és mérsékletében. Alarcz az, a mely alatt a császárt akarják megcsal-

ni.” Deák és Kossuth nemzetiségi politikája abban is megegyezett, hogy a nemzetiségi igénynek kielégítését nem előleg gyanánt helyezték kilátásba, hanem a magyar szabadság kivívásának természetes következménye gyanánt tekintették. Az ígérlet mértékei azonban a két nemzetiségi politikában lényegesen különböztek, ami különben nagyon természetes.

Deák Ferencz békés kiegyenlítést akart a Habsburg-dinasztiaival s a 48-iki magyar államot akarta restaurálni. Kossuth ellenben s a magyar emigráció legnagyobb része va banque-politikát csinált; el akarta szakítani Magyarországot Ausztriától s elment egész a dunai konföderáció tervezetéig. Senki sem osodálkozhatik s mi sem akarjuk megróni Kossuth emlékét s a magyar emigrációt a miatt, hogy hajlandó volt a nemzetiségeknek s névszerint a románoknak oly engedményeket tenni, a melyet sem a magyar nemzet, sem Deák Ferencz el nem fogadhattak volna. Ez engedményeket megmagyarázza azon körülmény, hogy Kossuth Lajos hajlandó volt még egy új államalakulásba is belemenni, csak hogy az általa gyűlölt dinasztiaival szakítsa. A mikor Kossuth Lajos elfogadta a dunai konföderáció eszméjét, szükségkép el kellett fogadnia egyszersmind a föderatív rendszert, de a forradalmi politika ezen legszélsőbb elvadásulásának idején sem szakított Kossuth Lajos teljesen a magyar történelmi állammal s Magyarországot területi integritásával. Sem a bruszai tervezet, sem a Cuzával kötött egyezmény nem fogadta el a román emigráció által sürgetett azon eszmét, hogy Erdély kiszakítsák a magyar állam kötelékéből. Annál kevésbé fogadta el Erdélynek a két román fejedelemséghez való csatolását. Erdélynek külön autonómiaja az, a mibe Kossuth Lajos s a magyar forradalmi politika beleegyezett volna; de még ezen külön autonómia sem volt Kossuthnál s a magyar emigrációnál feltétlen elv, hanem csak azon legvégső határ, a meddig a Habsburg-dinasztiaival és Ausztriával végleg szakító irány elment volna. Mint eshetőség jött számba Erdély közigazgatási autonómiaja s nem pedig, mint a föderáció szükséges következménye. Kossuth Lajos bruszai tervezete nem tartalmazta ugyan a Cuzával kötött második egyezmény 6. pontját, a mely kimondta, hogy Magyarország felszabadulta után Erdély határoz azon kérdés felett, vajjon közigazgatásilag akar-e egyesülni Magyarországgal vagy sem; de habár Kossuth Lajos irataiban nem ad felvilágosítást e pontra nézve, a dunai konföderációra vonatkozó munkálata kétségtelessé teszi, hogy az megfelelt intenczióinak.

Nem Kossuth Lajos ellen hozzuk fel ezeket, sőt ép megfordítva, azt akarjuk bizonyítani, hogy még a forradalmi irány legkétségbeesettebb politikája is visszariadt a románoknak teendő területi eredménytől s Kossuth Lajos legvakmerőbb tervezetesei közepezt is mintegy csak hallgatag járult hozzá azon lehetőség elfogadásához, hogy Erdély külön autonómiát kapjon. De Erdély elszakadását Magyarországtól még a legkétségbeesettebb magyar politikusok sem fogadták el soha. Sőt, ismétljük, hogy még Erdélynek külön közigazgatási autonómiaja is csak mint lehetőség jött figyelembe a forradalmi irány vezérférfiainál. Es mi soká kellett távol lenniük e vezérférfiaknak az országból s mily külföldi befolyások s név szerint a román emigráció mily befolyása alatt kellett állniok, hogy 1848. és 1849-iki álláspontjukról ide eltévedjenek. A területi engedmény még mint lehetőség is teljesen ki volt zárva, nemcsak a magyar politikából, hanem minden magyar politikájából. A nemzetiségeknek s név szerint a románoknak teendő

engedmények az egyéni és politikai szabadság körében mozogtak Wesselényi törvényjavaslatától kezdve egészen Szemere törvényéig. Kossuth Lajos 1848-ban és 1849-ben szintén csak az egyéni szabadság és politikai egyenlőség alapján állott, minden területi engedményt visszautasított; visszautasította azt is, hogy a románok külön kapitányt kapjanak a ország felforgatására vezető gondolatnak mondta azt, hogy a hivatalok fajok szerint osztassanak fel. — A Jankoval való alkudozások idején sem ment tovább, s ő, aki később Brüsszelben beleegyezett a külön nemzetiségi főnökök választásába, 1849-ben tisztán nyelvi és kulturai koncessziókra szorítkozott. Késznek mutatkozott arra, hogy a román nép szabadon használhassa nyelvét iskoláiban, egyházaiban s a községben, melyet teljesen hajlandó nacionalizálni a lakosság többségének nyelve szerint. Szabaddá akarta tenni a román nyelv használatát a kormánytól kezdve minden hatóságnál s bíróságnál, a mennyiben az ügyvédi képviselő hiányzanék. A Balsessu-féle tervezet sem ment területi engedményig a románok javára; sőt ezen a magyarok és románok közt közvetítő javaslat nyíltan kimondta, hogy a törvényhozás nyelve a magyar lesz s az adminisztráció nyelve, a mennyiben azt a magyar állam egysége megköveteli, szintén magyar leendő. Csak egy lépés történt tovább az adminisztráció nacionalizálása felé, a mennyiben nemcsak a községek adminisztratív nyelve lehetett volna román, hanem egyszersmind azon megyéké, a melyek kizárólag román lakossággal bírtak. A román iskolák román tannyelvre sem ekkor, sem máskor nem jutott kérdésbe. A Szemere-féle törvény, illetőleg törvényjavaslat, mert hisz az törvényerőre formai okokból sohasem emelkedett, meglepően hasonlít az 1868-ban létesült nemzetiségi törvényhez. A kormányzati, igazgatási, törvényhozási és katonai hivatalos nyelv e javaslat szerint, a magyar leendő, a község maga határozta volna meg igazgatási nyelvét; a megyékben a lakosság többsége lett volna hivatva meghatározni a tanácskozási és ügykezelési nyelvet. A kormányval és a többi hatóságokkal azonban még azon megyék is tartoztak volna magyarul levelezni, a melyeknek többsége nem magyar.

Jellemső, hogy még a kétségbeesés napjaiban, akkor sem ment el a magyar parlament a románoknak teendő területi engedményig, midőn a nemzeti ügy már elveszni látszott. A legvégső veszély pillanatában sem lehetett volna a magyar parlamentben elfogadtatni oly törvényjavaslatot, mely a románoknak területi engedményt ad.

Ha ismételve emlékeztetünk rá, hogy később, az emigráció idején még a legszálsóbb forradalmi irány is csak feltételesen s azon hiszemben volt hajlandó kilátásba helyezni Erdély önkormányzatát, hogy a Királyhágon túl majd összehívandó gyűlés a 48-iki törvény szellemében, újra kimondja Erdély unióját Magyarországgal, s ha figyelembe vesszük, hogy a tulajdonképp való területi engedmény ezáltal még feltételesen sem volt kilátásba helyezve; mert nem volt kimondva, hogy Erdély önkormányzata román leendő: csak nagyon természetesen, hogy a békés kiegyenlítés s a történeti tradícióhoz hű magyar politika vezére Deák Ferencz, annál kevésbé mehetett el a nemzetiségek s névszerint a románok kibékítésénél a területi engedményig.

A külön autonomia és a külön terület fogalma nem volt kizárva a magyar nemzet és Deák Ferencz kibékítési politikájából, a hol ez történeti előzményekkel és jogos alappal bírt. A magyar nemzet és a magyar szabadság elleni támadást Horvátország kezdte; ez

állt legelőször a bécsi reakció szolgálatába, ennek volt legelőször szervezett katonai ereje, melyet ellenünk fordított. Jancu és Axente vérfürdői dacára a magyar nemzet nagyobb haragot táplálhatott a horvátok, mint a románok iránt, s úgy a magyar nemzet, mint vezére Deák Ferencz, mégis mindjárt kezdetben elfogadták a Horvátországgal való kibékülés eszméjét a külön terület s a Magyarországtól teljesen független beligazgatás gondolatának alapján.

Magyarország tényleg 1868-ban, tehát ugyanakkor, midőn meghozta nemzetiségi törvényét, a külön terület és független közigazgatás alapján ki is békült a horvátokkal, úgy annyira, hogy Magyarország és Horvátország közt semmi antagonizmus nem áll fenn.

Ennek oka azonban nemcsak a történeti fejlődésben s azon tényben volt, hogy Horvátország mindig külön területtel s az önálló közigazgatás embriójával bírt, hanem főleg azért, mert területi különállása geográfiai és ethnográfiai biztosítékokkal bírt. A Dráván túl ugyanis a magyar királyság majd teljesen tisztán szláv lakossággal bírt, horvát kézben vannak még a kulturális pontok is; a történeti államalkotó magyar faj a kiegyezés idején a Dráván túl alig létezett, nagyobb mértékben ott csak ez idő óta foglalt tért.

A többi nemzetiséggel, románnal, tóttal, szerbvel stb., területi alapon nem történhetett kiegyezés, mert hiányoztak nemcsak a történeti előfeltételek, hanem egyszersmind a területi különállás geográfiai és faji előfeltételei is. Különösen hiányoztak a románokra nézve ezen feltételek annyiban, amennyiben ezek nem voltak hajlandók megelégedni Erdélynek oly különálló területi autonómiájával, melyben a többi, nem román lakosság szintén részt vesz. A legjellemzőbb s igen érdekesen világítja meg a román felfogást Erdély külön területi autonómiájáról azon tény, hogy midőn a bécsi reakció által diktált márczius 4-iki alkotmány Erdélyt külön választotta közigazgatásilag Magyarországtól, de úgy, hogy a szász nemzetiséget régi autonóm jogaiban megtartotta, ez ellen a románok határozottan tiltakoztak s a bécsi udvart hálátlansággal vádolták. A román liga erdélyi hívei most is úgy értelmezik Erdély autonómiáját, hogy a román nép elnyomhassa a magyarokat és a szászokat, a mely értelmezés ellen Kossuth már 1848-ban tiltakozott.

Deák Ferencz épen nem fogadhatta el a román felfogást s a közjogi kiegyezés után nem mehetett tovább az 1868-ban létrejött nemzetiségi törvény álláspontjánál. Nagy alkotásának első része, a közjogi alku, fényesen sikerült. Magyarország a dualizmusban megtalálta állami és nemzeti létének feltételeit művészek második része sem volt egészen sikertelen, a nemzetiségi törvény kielégítette a nemzetiségek jogos követeléseit. Tény, hogy Horvátországról nem is szólván, a melylyel való kiegyezés sikerét a román liga szépen elhalogatta, a legtöbb nemzetiség és a magyar állameszme közt közeledés történt. Közeledtek tótok, ruthének, szerbek, a német rajról nem is emlékezve meg külön, mely a szászok kivételével sohasem helyezte magát ellentétbe a magyar fajjal. Mégis kétségtelen, hogy Deák Ferencz alkotásának második része csak félsikerű volt. Ennek oka azonban nem a magyar nemzet szűkkeblisége, legkevésbé pedig az, mintha a magyar politika vezetői megcsalták volna a nemzetiségeket s névszerint a románokat. Még a forradalmi vezetők, mint Kossuth Lajos, sem csalták meg őket, s ha az ő politikájuk diadalmaskodik, bizonyára megtartják ígéretüket. Annál kevésbé csalta meg a nemzetiségeket, s így a románokat, Deák Ferencz, a ki fennebb idézett szavai

szerint már kezdetben kijelölte a kibékülés határát s ugyancsak idézett szavai által a területi engedményt határozottan kizárta. A túlzókkal való kibékülés elmaradását okozták maguk a túlzók, de reméljük, hogy eljövendő az idő, midőn a románság józan többsége elejti a kibékülés területi feltételét. Es akkor asztán megvalósulhat teljesen Deák Ferencz nagy művészek második alapgondolata is, a magyar nemzet s a nemzetiségek teljes egybeforrása, mint létesült a korona és a nemzet benső egyesülése.

A tótság Arádmegyében.

— Saját tudósítónktól. —

Most, midőn hazánk ezredéves fennállása alkalmából a kormány e dicső ünnep emlékére több helyen állami elemi népiskolák felállítását tervezi, azt hiszem helyes utat követek akkor, midőn szerény szavamat felelem a r a d v á r m e g y e e g y, a nemzetiségi áramlatoknak nagyon is kitett pontján létesítendő ily iskola érdekében.

A magyar nemzeti lét egyik biztosítékául kell tekintenünk a magyar népiskolát s még inkább akkor, ha ez iskola, menten minden egyes nemzeti, ráerőszakolt iránytól, egyedül az állam főhatósága alatt állva, szabadon teljesítheti nemes missióját.

Mert nem elég az, ha az iskola az ifjú nemzedéket, mint az életfentartás ösztöne parancsolja, e m b e r n e k neveli — ha miát szakműveltséget adó s kenyérkereső tudományt közvetítő intézmény tekintetük — de kell egyúttal, hogy ez iskola, ha hivatását teljes mértékben felfogja, hazánknak a jövő nemzedékben a szó szoros értelmében v a l ó d i nemzetalkotó egyedeket adjon.

S z a p á r y - L i g e t község alig több mint egy évtizedes multi telepítvény, melynek vegyes, magyar, tót és német lakossága, hogy mily nyomorral küzd, eléggé mutatja ama körülmény mellett, hogy az eredetileg megtelepedett családokból alig van már egy pár, — azon tény is, — hogy ama 8 hold föld jövedelméből, melyet a kincstártól családunkint örökösültségben kaptak, évenként 70—80 frtot tartoznak adó, örökösültség, Körös-kölcson s egyéb czimen lefizetni. Hogy ily körülmények között miként élhet meg már most eme 8 hold föld jövedelméből egy 8—10 tagból álló család, azt könnyű, — akarom mondani, nehéz elképzelni.

S dacára e szomorú körülménynek, a község szegény lakossága lelken viseli gyermekei iskoláztatását. Ily rövid időn 7000 frt költséggel egy igen díszes iskolát emeltetett, melyben két tanerő működik, de e mellett a csekély számú ágostai hitv. evangélikus tót ajku hívek gyermekeiknek a hittanban saját anyanyelvükön való oktatása végett külön tanító is tartanak.

Ily körülmények közt élő s plane vegyes nemzetiségű s vallású néptől a közművelődés oktatására hozott ily áldozat már magában véve is teljes elismerésre méltó, de elismerésre méltó még azon nemes elhatározás is, melylyel iskolájukat közös jelleggel ruházzák fel, ahán a község minden lakójának gyermeke vallás és nemzetiségi különbség nélkül egyformán s tiszta magyar nyelven nyer oktatást.

Legyen elismerés e helyen is azon vezető egyéneknek, kik szegény községünkben a tanügynek ily sanyaru körülmények között is, ily fökra való emelésében fáradoztak.

De méltányolni kell e népek a tanügy iránti áldozatkészségét már azon okból is, hogy dacára buzgó vallásosságának, előbbre helyezte ennél a tanügyet s ma is lelkipásztor nélkül, egyik tanítója vezetése alatt, az iskola egyik tantermében imádja is enét.

Hogy iskoláját a mai viszonyok s követelményeknek megfelelőleg fel nem szerelheti, s plane egy harmadik tanterem felállítására, s oda tanerő alkalmazására már képtelen, az magától érthető. Elég áldozat vár még rá ott, hol saját felekezeti egyháza megalapításáról van szó. De e mellett a már meglévő terhek elviselésére is alig képes.

Hogy tehát az iskola felszerelése, a tankötelessék nagy száma miatt égetően szükségeltető kibővítése s egyáltalán további fentartásával reá háramló terhektől megváltassék, az 5%-os iskolaadó fenntartása mellett kérelmezte iskola a államosítását, mire azonban ez idő szerint s a körülményekből ítélve — sajnos — kevés kilátásunk s még kevesebb reményünk lehet,

E község szegény telep lakossága ugyanis fentiekből is következtethető oly nagymérvű terhekkel van megterhelve, melyek viselésére — nem is számítva a még ezután templom, papilak építése s általában a róm. kath. hitközség megalapítása által reá háruló újabb terheket — teljesen képtelen. Annál kevésbé lenne képes magának község-házat építeni.

Ez okból az iskola államosítása iránt tett ajánlatában tudtom szerint azt kérelmezte, hogy az eddigi iskolaépület hagyassék meg a község tulajdonában község-ház céljaira, míg a kincstár a község által adandó telken, szintén a község által előállított anyagból s munkaerővel építtessen egy, méreteiben is megfelelőbb épületet; melynek fentartásához a község a maga részéről 5%-os adójával járul. Vagy esetleg a kincstár az eddigi iskola épületet átvéve, kárpótolja a községet oly módon, hogy az így nyert összegből képes legyen magának község-házat építeni.

Ily megkötött ajánlat elfogadását alig remélhetjük.

Pedig mig egyrészt az ehhez való ragaszkodásra községünk — sajnos — kényszerítve van, másrészt bátran állithatom, hogy ezen iskola államosítása nemzetiségi szempontból egyenesen az állam érdeke.

Nem is szólva a letelepedett, igen nagy számban levő német elemről, melynek magyarosítása már magában véve is csaknem teljesíthetetlen feladat, községünk tót lakossága a magyarral ellentétben folyton szaporodik.

Ha idejekorán nem gondoskodnak az illető körök a jövő népzendéknek magyar szellemben való neveltetéséről, illetve azon módok megadásáról, melyekkel ez célirányosan s egészben kivihető, bátran állithatom, hogy nem messze az idő, midőn e tót nemzetiségű lakosság többségre jutva oly igényekkel lép fel saját tulajdonát képező községi jellegű iskolájában, melyek a magyarosodásnak akkor már áttörhetlen gátat fognak vetni.

Kevés helyen van az állami elemi népiskolának alkalmi oly missiót teljesíteni mint nálunk, azért kérve kérem az intéző köröket: adni nekik alkalmat a nemzeti missió teljesítésére, a magas kincstárt aligha terhelő csekély adóval könnyen egyszerűen a szegény telep nép terheire lassan oda, hogy e szép jövő elé néző község, mely az alapot erre már saját erejéből, töle kitelhetőleg megaknta megmenhelyő legyen ne csak a kultúrának, de a nemzetnek s a magyar állam számára is.

KATONA FERENCZ.

Új kőbánya Aradmegyében.

— Saját tudósításunkból. —

Fontos, s megyénk bányászatára, mely régóta pangásban van, nagy horderejű vállalat van keletkezőben megyénkben, s a mennyiben a vállalkozás élére maga az állam állt, a siker előre is biztosítva van.

Mikor az alföldi transversális műtűt teremt megpendítették, már akkor is volt arról szó, hogy a rosszabb minőségű, horvátországi kő helyett, mely egyrészt drágább is a miénkénél, az olcsóbb és jobb, hazainak kell adni az elsősegét.

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter propositiójára megvizsgálták a közelebb eső hegyvidékeket, s úgy találták, hogy az Aradmegyei bazalt-kő lesz a legjobban a műtűt céljaira felhasználható. E célból Gurahoncz környékén megkezdették a kutatásokat, s annak eredménye az hogy Csucs közelében — mint irtuk is — alkalmas telepeket szemeltek ki a kőbányászat céljaira, s az eddig még művelés alá nem vett területeket kisajátították; a miniszterium az előmunkálatakra és a szükséges építkezésekre kiirta az árlejtést még ez év elején.

E hó elsejére volt kitűzve az árlejtés, de sajnos, de még inkább csodálatos, hogy városunkban, honnan egyre viszik másfelé a jó hírnevű műszaki erőket, nem akadt vállalkozó. Pedig az építkezésekhez szükséges anyag s munkaerő ott a helyben van, s így

a vállalkozó megtakaríthatja a szállítási költségeket.

A csucsi állami kőbánya és közüző telepen iroda és lakhelyiség, dinamit-pinoze, kut és jégveremre van kitéve az újabb árlejtés e hó 23-ára s a zárt ajánlatok a kereskedelmi miniszterium I/B. szakosztályában lesznek versenytárgyalás alá bocsájtva.

Méltán várjuk az aradi vállalkozóktól, hogy a megyére s városunkra egyaránt fontos érdekből nem engedik át a tért idegen vállalkozóknak, kik máshonnan szállított anyaggal és munkaerővel leszorítják a mieinket.

A csucsi kőbánya megnyitása nemcsak a kőfejtésre és a helyi forgalomra, de a megye szociális viszonyaira is messi kihatással lesz, amennyiben az elszegényedett népnek kenyeret ad, elejét veszi a kivándorlásnak s megmenti a népet a Békésmegyéből lassankint beszivárgó szocializmustól.

A transversális műtűt építése tovább fog haladni s egy nagyobb szabású, az egész országot behálózó műtűt lesz, melyhez Aradmegyéből fogják a követ szállítani s így a csucsi kőbánya fellendülése, s a környékbeli lakosság jóléte a jövő századra is biztosítva lesz, mivel amint a műtűt minden szakaszával készen lesznek, a folytatásához — Erdőhegytől — Nagyváradig vezető állami műtűt építéséhez fognak.

Tavaszi napsugár.

Írta: Restkőler Arthur.

Odatolták a hinta széket a nyitott ablak elé, melyen beszűrdött a tavasz langyos melegsége s aztán gyengéden beleültették a sápadt arcú, finom kezű leányt, a Zaláry-familia egyetlen büszkeségét, Rózsikát.

Az anyja a diván sarkába ült s elfordította arcát, nehogy a leánya észrevehesse a szeméből előszivárgó könnyeket; az apja egy darabig ott állt a hintaszék mögött, majd lábujjhegyen sompolygott az ajtóhoz s kiosont a folyosóra szivarozni.

A hirtelen támadt léghezamra megrezzent az anyja s megfélelkezve magáról, az ajtó felé fordult.

A leány reá nézett, s a betegek éles megfigyelő képességével azonnal észrevette a becssett szemekben alkalmatlankodó könnycseppeket.

— Anyám, te megint sirtál?
— Én? Csalódom gyermekem; egy porszem esett csak a szemembe, s talán attól könnyezett.
— Régen eshetett már az a porszem a szemedbe anyám, ugy-e? Azóta mióta beteg vagyok ugy-e?

— De gyermekem...
— Ugyan minek is tagadnád, hiszen én, ugy is tudok mindent, még azt is, a mit más nem tudhat.

Egy kocsi állt meg az ablak alatt s abból az orvos szállt ki.

Néhány perc múlva már behallatszott, amint az apával beszélgetett.

— Hallod anyám?
— Mit édesem?

— A mit a doktor bácsi most a papának sugott? Azt mondta, hogy csak a jó isten segíthet rajtam.

— Képződom gyermekem; a doktor bácsi azt nem mondhatta.

E pillanatban egy szelid arcú, öreg ur lépett a szobába.

— No lám, az én kis betegem már az ablaknál ül, s élvezi az éltető, tavaszi levegőt, ez a legjobb orvos, az azt hajtogattam én mindig, ez gyógyítja meg a betegeket.

— Igen, doktor bácsi; a tavaszi levegő olyan üde, olyan kellemes, hogy szinte újra éled. Nézze csak, milyen erős vagyok?

Felállt s odalépett az ablakhoz.

— De az istenért, mit csinál Rózsika?

— Gyógyulok. Tudja kedves doktor bácsi, májusra egészséges akarok lenni, hogy ott lehessenek az első majáliston. Ugy-e akkor nem fogok szurást érezni a mellemben, s nem is fogok többé köhögni, s az arcom se lesz ilyen halovány, mint a halottaké... Igaz, meghalt már Révész Bandi, az a becssett arcú, ábrándozó jogász gyerek, ki olyan sok bolondos verset írt a halálról, mint más, a szerelmeséről?

— Ne beszéljünk ilyesmire — válaszolt az orvos tettetett hanyagással — hiszen mi még messze vagyunk a haláltól. Hogyis ne? ilyen fiatal, életrevaló kis lányt nem adunk ám ö kelmének; inkább tiz ilyen vén, száraz csontu bácsit, mint amilyen én is vagyok la!

— Nincs igaza doktor bácsi, vannak emberek, kiknek elvesztése veszteség volna a társadalomra nézve, s ezek közé tartozik ön is, de viszont vannak olyanok is, kik elhibázták az életüket, s akár vannak, akár nincsenek, az mindegy. Ezek közé tartozom én is!

— De Rózsikám, édes gyermekem, miket beszél itt össze-vissza okos lány léte — válaszolt az orvos megindultságtól remegő hangon. Magácska még sok hasznót tehet egy olyan valakinek, ki viszont a társadalom javára fog valóni.

— Egy olyan valakinek, ki számomra meghalt? No ne beszéljünk erről; majd májusban, mikor az első majálist lesz.

Az orvos megírt egy új receptet, s föltétlen nyugalmat rendelve a beteg leánynak, távozott.

Az ablakot becsukták s magára hagyták a leányt gondolataival.

Az ablakon beszűrdött az aranyos napsugár, s pajzánkodva bizsergette a leány kezét, hóféhér arcát, aranyzóke haját, s mintha enyelgett volna vele, mint a szeretőkkel szokás.

A leány behunyta szemét, s mintha álmodnék, úgy mosolygott az arca.

— Tavasz volt, akkor is; mikor azt a szép, barna bajszú, fiatal embert meglátta az utcán. A zene órától tért haza, kezében a hangjegyes könyvvel.

Mikor egymásra néztek futólag, a leány szívet olyan tavaszi melegség járta át, mint a virágét kikeletkor. Lesütötte szemét, s a hangjegyes könyvet, dobogó keblére szorítva, sietett haza felé. Nem mert hátra tekinteni, mivel tudta, hogy ő nyomában van, s félt, hogy nagyon eltalálna pirulni, ha szemébe nézne.

Minden zene lecke után így volt ez. Az ismeretlen megvárta az iskola előtt, s illő távolságból hazáig kísérte.

Egy táncmulatságon ismerkedtek meg; akkor tudta meg csak, hogy Bolváry Eleknek hívják a titkos imádot.

Sokat táncoltak együtt, úgy hogy ez fel is tűnt az ismerősöknek.

A nyarat Borszákon töltötték szülei, hol külön vilkaja volt apjának.

Bolváry követte, mint az árnyék.

Együtt sétáltak a százados tölgyek alatt, s együtt keresték föl az erdő rejtett zugait, honnan kiáltásaikat, kacagásukat százazoros erővel verték vissza a sziklák.

Itt esküdtek egymásnak örök szerelmet, itt a vadságában is fonságos természetben, hol a levegő minden atomja üdítő balzsammal van tele, s megrészegíti, mámorba ringatja a szeretőket.

A patak csörgése, a madárdal, a tölgyek rejtelmes susogása, s az apró bogárkák zümmögése mintha egy nász dalt susogtak volna, melynek édes melancholiája bünös álmokat fakasztott.

Hányszor látták ezek őket egymás keblén pihegve, hányszor hallották szerelmes susogásukat, a mivel örök szerelmet esküdtek egymásnak?

Igy múlt el a nyár, s ök elhagyva a vadregényes bérczeket, visszatértek a városba, hol kevesebb alkalom kínálkozott a szerelmeseknek az együtt léte.

Bolváry szinte kerülte házukat, s ha találkoztak, mindig kedvetlen és szórakozott volt.

Egy este, mikor a színházról jöttek hazára, himezve hámozva adta elő a mit sem sejtő leánynak, hogy neki van már menyasszonya, kihez a becsület fűzi, de a szíve, biztosította róla, hogy egyedül érte fog dobogni...

— A szegény, megcsalott leány ajultan zuhant a földre.

A tavaszi napsugár pedig odasütött halovány arcára, s meleg sugarával szárítgatta az ajkán eldörtő vércseppeket.

A szőke lány arcza, a hóféhér kebel egészen piros lett a vértől...

Szegény leány! ugyan megéri-e az első majálist?

Az éjben.

— Írta: Hollósy István. —

Sűrű, nehéz köd szakad. A házfalak, az utcák nyirkosak a nedvességtől; maga a levegő szinte elfojtja mellemet. Mint a sirhalmok süppedt sora, gubbaszt az utcák földszakgatott kövezete apró csomókba hanyva. Az ég vakon borul a vi-

lágra, nem ragyognak szép fényes csillag szemei. A gázlángokat is egyre fojtogatja a köd, fázva, dideregve kuporodnak összebb-összebb.

A szél mint valami eltikkadt, elfulladt, vagy megdermedt szárnyas szörnyeteg függ az ormótlan sötét szürkességben, meg nem libbenő szárnya elföd, elburkol mindent, elfojtja a természet lélegzet-vételét.

As óra ércsnyleve belekondul e halálos némaságba, de mintha megrémülne magától, elhallgat hirtelen.

Ez az éj, ez a komor, gyászos, mindenektől elhagyott éj oly rokonnak tetszik nekem, mintha csak a testvérem volna!

Az utcákon csatangolok, a sáros, hallgatag, csöndös utcákon s keresek valamit, mit tudni szeretnék: mi kerget e világon keresztül-kasul? s kerget rajtam kívül megannyi milliót, míg egy gödörben meg nem botlunk s el nem tűnünk benne, mintha soha lettünk volna!

Hát felelet ez?!

Mire való élni? Czel-e az élet? vagy csak mód egy magasabb czélhoz? valóban egy megvirradandó napnak, az örök-életnek sötét előj-szakája?

Örökélet! halga reményink utvesztője, vagy-e? s ha vagy, mi vár ott ránk, kik porba térünk, előbb mint sejtenők: mért is voltunk itten?

— Mit gyötörsz, kínos aggodás! A bizonyos-ság szomját, tudom, soha nem oltathom el.

Psst... mintha a kapu alól valaki kilépne... utánam jő... elhalad mellettem... megáll, megfordul... a szemembe nevet, mintha csak kérdené: Kellek?

Kendőjét elvonja arczáról... csupa fés-ték... ah, de a szemek... mintha már lát-tam volna valahol... de hol? A nevető arc mellett annyi szomorúság van e szemekben... annyi gyötrelém szemében... igen, emlékszem már, e szemek a madonnák szemek: az oltárok felett...

A nyelvvel csettent, megszólít...

— Mire tündölsz egyre? attól 'neh' se lesz oko-sabb! Mit jársz-keles ide kinn... Vállamra üt.

Gyere, hideg van itt... szobám meleg, az arcsod komor... én vig... vagyok... nem tetszik?

S odobb megy halál dudorászva... Heas, légy! ne szálj rám! beteg vagyok ám én...

Ugy érzem, mintha én is beteg volnék, vala-minék a szomorú beteg. De mintha most már tisztábban látnék: alig több az élet, mint egy ilyen leány a ki vállunkra üt: babám, akarsz? Vannak, kik megundozodnak; vannak, kik kapva kapnak gyönyöreim...

Kinek van igazsága?

Az aradi színház czukrászdája.

— Egy botránys dologról.

Már több alkalommal volt szándékunkban az aradi színház czukrászdájáról szólani és hogy ezt mindeddig nem tettük, oka annak az, hogy konkrét esetre vártunk, mely egyuttal érv legyen kezünkben: mennyire nem felel az aradi színház czukrászdája annak a csélnak melyet most egyáltalában nem tölt be és melyet szeretnénk, legalább is a jövő évtől kezdve rendezettebben látni.

Az a konkrét eset, melyről fentebb szó-lottunk, s mely meg adja az alkalmat és a szükségességet is felszólalásunkra a követ-kező:

Ezen idő szerint egy czukorka kereskedő az aradi színház czukrásza. Már magában ez a körülmény megfoghatatlan előttünk, hogy mi-képen lehetett elfogadni egy olyan ember ajánlatát a czukrászda bérbevételére, ki maga nem czukrász és úgy a czukrait, mint a süte-ményeit másától veszi.

Talán elnézhető körülmény lett volna az, ha a vállalkozó minden tekintetben megfe-lelt volna azon követelménynek, melyet egy oly színház czukrászától, mint minő az aradi, joggal elvárhattunk volna. Hanem ebben a vá-rakozásunkban csalódtunk. A vállalkozó a kö-zönség igényeit semmiképen nem tudta és nem tudja kielégíteni azzal a silány választóku sütemény készlettel, mely az aradi színház czukrászdájából kerül elő, s mely czukrászda

egy piczi asztalon foglal, gyengeségének tu-datában, szerényen helyet.

Hozzájárult még ezekhez a gyöngeségek-hez az is, hogy a vállalkozót rajtakapták, mi-szerint a közönség használatára szánt ivóvi-zet a — clossetben tartotta. Bizony az em-bert egy neme az undornak borzongatja meg ha erre gondol.

Ez az a konkrét eset, melyre felszólalá-sunkat építjük, mely annál inkább bir nyoma-tékkal, mert a városi tanács tegnap tartott ülésén tárgyalta is ezt az esetet és 10 forint pénzbüntetést rótt a vállalkozóra, mivel be-igazoltnak látta a feljelentést.

Valóban csokélynek tartjuk azt a 10 fo-rintot, melyet büntetésképen kiszabtak és örömmel hallottuk a tanács azon tagjainak megjegyzéseit, kik nagyobb összeggel kíván-ták megbüntetni ezt az eléggé el nem ítéhető körülményt.

Ez az eset, úgy hiszük, intő példa lesz úgy a czukrásznak, de egyuttal azoknak is, kiknek hatáskörébe tartozik a czukrászdat ki-adni.

A jelenlegi színházi szezonban már nem kívánhatjuk ennek a rendezetlen dolognak az orvoslását, de jövőre vagy más czukrászt, vagy jobb czukrászdat kérünk.

Nem mondok...

Nem mondok rád átkot.

Miért is mondanék?

Igaz két kezével.

Nem verne meg az ég!

Nem mondok rád áldást.

Mihaszna mondanék!

Az én szívem szerint.

Meg nem fogamzanék!

Csak lérem a halált,

Hogy jöjjön értém el.

S ha eljő, hát vigyeh

Mind a kettőnket el!

HOLLÓSY ISTVÁN.

IDŐJÓSLAS.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várna:

Április 14. — Várható felhőzet: — Hárts — Helyenként csapadék.

HIREK.

Április 14. Vasárnap. Róm. kath. naptár: Husvét vasárnap. — Protestáns naptár: Husvét vasárnap. — Izraelita naptár: Félünnep. — Görög-keleti naptár (április 2.): Husvét vasárnap. — A nap két 5 óra 15 perczkor, nyugszik 6 óra 46 perczkor.

Április 15. Hétfő. Róm. Kath. naptár: Husvét hétfő. — Protestáns naptár: Husvét hétfő. — Izraelita naptár: Husvétünnep-7. napja. — Görög-keleti naptár (április 3.): Husvét hétfő. — A nap két 5 óra 13 perczkor, nyugszik 6 óra 47 perczkor.

Április 16. Kedd. Róm. kath. naptár: Kalliszt. — Protestáns naptár: Kalliszt. — Izraelita naptár: Husvét ünnep vége. — Görög-keleti naptár (április 4.): Husvét kedd. — A nap két 5 óra 11 perczkor, nyugszik 6 óra 48 perczkor.

Szabadságharosi emléktárgyak országos muzeuma (színházépület II-ik emelet) nyitva van mindennap dél-eltől 10—12 óráig, délután 2—5 óráig. Bemenet díjtan. Kélessy-könyvtár nyitva van szerdán és szombaton 8—4 óráig és pénteken 11—12 óráig. Helyiség: Polgári iskola, földszint.

— Lapunk legközelebbi száma a husvétü-nnepek miatt szerdán, folyó hó 17-én reggel jele-nik meg.

— Olvasóinknak, munkatársainknak, boldog husvétü-ünnepet kíván a szerkesztőség.

— Husvét a templomokban. A mino-riták templomában ma reggel 8 órakor magyar szent beszéd lesz, melyet Kiss Gyula segéd-lelkész tart; fél. 10 órakor szintén magyar predikációt mond Csák Csirjék segédlelkész. Az ünnepélyes nagymise délelőtt 10 órakor lesz, melyet Jánosy Demjén dr. rendfőnök mond fényes segédlettel. Hétfőn reggel 8 óra-kor magyar szent beszéd, tartja Zárkövy

Bonifác segédlelkész; fél 10 órakor német szent beszéd, tartja Fais Benedek segéd-lelkész. Tíz órakor ünnepélyes nagy mise. Az ev. ref. templomban Csécsi Imre lelkész, az ág. hitv. ev. templomban Frint Lajos lel-kész tartja mindkét ünnepen délelőtt 10 órakor az istentiszteletet.

— Az új megyeháza. Említettük már többször lapunkban, hogy Aradmegye hatósága egy új s a követelményeknek minden tekintetben megfelelő megyeháza építését tervezi, a jelenlegi telken, az ott lévő régi s már-már összedőléssel fenyegető épületek helyének fel-használásával. A f. hó 29-én tartandó tavaszi évnegyedes közgyűlés tárgysorozatába már fel-van véve a megyeház restaurálásának kérdése. A propozíciót Szathmáry Gyula kir. taná-csos, alispán fogja megtenni. Értesülésünk sze-rint ez a propozíció azt javasolja, irjon fel a köztörvényhatósági bizottság az igazságügyi mi-niszterhez, hajlandó-e átengedni a megyének a mostani rozoga törvényszéki épületet a mármeg-ajánlott, körülbelül 50,000 frnyi vételárban, an-nál is inkább, mivel a kérdésben forgó épület az igazságügyi szolgálat rendezése előtt úgy is a-megye tulajdonába tartozott. Ha a minisztertől tagadó válasz érkeznék, ez esetben is megkez-dik az építkezést már a jövő tavasszal s a mostani törvényszéki épület marad úgy, a mint van. Ha azonban az átengedés megtörténék, a törvényszéki épületet megfelelőleg átalakítják, s oda helyezik el az árvaszéket, a megyei tiszti ügyészséget, valamint a szola-gabirói hivatalt. Az árvaszéki épületet lebontják, a diszkertet megnagyobbítják s az egész területet parkirozzák. Ha a közgyűlés nem fogadná el az alispánnak azon előterjesztését, hogy a miniszterhez fölírjanak, akkor a mostani árvaszéki épületet bontják le s a régi megye-házát s ezeknek telkén emelik fel a modern, új megyei székházat. Az építkezés körülbelül két évig fog tartani.

— A vértanúsobor rácozata. Stoll Béla, helybeli fiatal művelkedő nagy ambi-czióval dolgozik azon, hogy a vértanúsobor köré emelendő rácozat minél impozánsabb s diszesebb legyen. Műhelyében az összes műn-kások ez idő szerint a rácozatnak mielőbbi elkészítésén dolgoznak. Két hét múlva az egész nagyszabású alkotás be lesz fejezve. A rács az új tervezete szerint nagyobb fogja emelni a sóbor szépségét. — Közmunka az egész mű, igen csinos ékítményekkel, melyek különösen a tartósság tekintetében fog-nak kitűnni. A rács matt fekete-színre lesz befestve, két szárnyajtóval, a melyeknek or-namentikája valóban semmi kívánni valótnom hagy hátra s igen élénk tanubizonyosságot tesz az aradi műipar előhaladásáról. Az emittetszárny-ajtók egyike ma közszemlére lesz kitéve Re-n-hardt Andrássy-uti kirakatában. Mihelyt a város megrendeli a kö-alapzatot, Stoll Béla azonnal felállítja a rácozatot a sóbor mellett.

— A hírlapírók matinéja. Már jeleztük, hogy az aradi hírlapírók és írók köre f. hó 28-ikán, mához két hétre fog először a közönség elé lépni, hogy ama czélját, melyhez képest a hely-beli irodalmi és művészeti élet élénkségéhez hozzájárulni törekszik, megközelítse. A matiné melyet a kör rendez, kizárólag helyi termékek-ből összeállított műsortal fog megtörténni. Lesz egy felolvasás, egy monolog, két köl-temény, mind a kör író és költő tagjaitól, erre az alkalomra írott munkák. Lesz azonkívül egy ének- és egy zongora-szám, előbbi Grünzweig A., utóbbi Hőszly Jakab szerzeménye. A műsor számaikat részint a szerzők, részint legjobb interpretátorok fogják elbadni úgy, hogy a közönségre nem mindennapi élvezet vár. A rendező-bizottság ez alkalomra a be-lépő díjakat a lehető legmérsékeltebben állapi-totta meg úgy, hogy a közönség megerőltetés

nélkül mozdíthatja elő a kör céljait és járulhat hozzá ahhoz, hogy annak további működése minél sikeresebb legyen. Megemlítendőnek tartjuk, hogy a kör — ha kísérletét közönségünk elég rokonszenvesen fogadja, az irodalmi matinékat a jövő széken állandósítani szándékozik, a nyár folyamában pedig megyénk nagyobb mezővárosait készül meglátogatni irodalmi és művészeti előadások rendezése céljából. Az ez irányú működés iránt már eddig is élénk érdeklődés mutatkozik s naponta számos kérdezősködés érkezik a kör elnökségéhez a munkaprogram részletei tekintetében. Mihelyt a kör az első lépés nehezségein túl esik, nyomban megteszi a szükségeseket a továbbiak iránt úgy, hogy az aradi hírlapírók akciója élénk és mozgalmas szellemi élettel kecsegteti Arad és Aradmegye intelligens közönségét.

— Feltámadott. Harangok zúgása, százezrek hozsánája hirdette, hogy az Úr feltámadott. A hívők serege áhitattal fordult az ég felé, mely Megváltót adott neki az Istenemberben. Aradon is a szokásos fénynyel ünnepelték meg a feltámadást. Este a házak ablakiban gyertyák gyultak ki, a templom előtt mintegy tízezernyi nép gyülekezett. A körmeletre kivonultak testületileg az összes aradi egyesületek, társulatok, s a hatóságok. A menesztet alatt az ótáriszentséget Jánosy Demjén dr., minorita rendfőnök vitte, kit fényes segédlet környezett. A várban Niedermann katonai lelkész mutatta be a szertartást.

— A megyei nyugdíjalap palotája. Erdőkeres területek megvalósításáról beszélnek ez idő szerint az aradi megyeházán. Ez a terv természetesen még a jövőben van s nagyban függ a megyék államosításától, de nem lehetetlen, hogy meg fog valósulni s ez esetben Arad még egy szép, modern palotával gyarapodik. A terv szerint a nagy körut egyik szép helyén egy palotaszzerű bérházat építenek a megyei tisztviselők nyugdíjalapjából, ennek gyarapítására. A palota a nyugdíjalap tulajdonát képezné.

— Arad a millenniumon. A tegnap délután tartott tanácsülésen olvasták a budapesti földtanintézet leirát, amelyet Arad város magisztrátusához intézett. A magy. kir. földtanintézet ugyanis az ezredéves országos kiállítás alkalmával szándékozik a többi között az ország mindazon agyagmintáit ezuttal díjmentesen megvizsgálni és együttesen kiállítani, amelyek ez idő szerint iparilag felhasználhatók. E célból az intézet igazgatósága megkereste Arad város hatóságát is, hogy küldetné fel a kért agyagmintákat. A leirat precsizirozza azt is, hogy az agyagból miként kell küldeni fel mintát. — E szerint küldeni kell öt kiló nyers agyagot és mindazon tárgyakat, melyeket az agyagból előállítanak. Salacz Gyula kir. tanácsos polgármester azt a megjegyzést teszi a leíratra, hogy nálunk az agyag igen közönséges minőségű és csupán az órártéri ér valamit, melyből pipákat készítenek. A földtanintézet kérelmét különben teljesítik.

— Varjassy Árpád aradi kir. tanfelügyelő kétszer is tett körutakat a héten tankerületében, s a merre járt, mindenütt meggyőződött arról, hogy intézkedéseit szigorú pontossággal hajtják végre s azok mindenképpen beváltak. Mi csak azt kívánjuk, hogy továbbra is az ő keze alatt maradjon az aradi tankerület, mert csak így lehet reményünk arra, hogy az oláh agitátor-tanítók meg lesznek fékezve, s az állam ellenes tanok nem lesznek a jövő nemzedék szívébe oltva.

— Aradi épületek rajza. Annak idején tüzetesen ismertettük a kereskedelemügyi miniszter leirát a Rad városához, a melyben

felhívja a tanácsot, hogy intézkedjék az iránt, hogy Arad is, hasonlólag a többi városokhoz nevezetesebb középületeinek rajzaival képviseltesse magát a millenniumon. A közgyűlés kiírt pályázat után Jankó Gyula aradi illetőségű, budapesti műegyetemi hallgatót bízta meg a rajzok készítésével. Jankó Gyula a napokban mutatta be, illetőleg adta át a gazdasági tanácsnoknak a polgári fiúiskola rajzait. A mérnöki hivatal szakvéleménye szerint a rajzok olyan kitűnőek, hogy mindenestire feltűnést fognak kelteni.

— A szőlő új ellensége. A földművelési miniszter leirát intézett Arad város tanácsához, melyben felhívja figyelmét a szőlő új ellenségére. A miniszteri leirat voltaképpen azt szövegezza, illetőleg a tanácsot arra hívja fel, hogy szakemberrel vizsgáltsa meg az aradi szőlőket, hogy vajon nincs-e már nálunk is a gomosae bacillarae. A tanács tegnap tartott ülésén úgy intézkedett, hogy kiadta a leirát a főkapitánynak, ki majd a ménesi vinczellérképezde egy tagjával fogja a szükséges vizsgálatot megejteni.

— Ünnepek. A tavaszi ünnepek legszébbje, a husvét köszönt ránk a mai nappal. Két napig szünetel a munka. Mindenki családi körének, csendes örömeinek él. Ma minden háznál piros tojásokat festenek s aprósokokat készítenek a leányok a holnapi üntözéshez, a mely poetikusan Cségyi szokás soha nem fog elvülni. Tegnap ugyan kissé komor esőre hajló volt az idő, azonban kilátás van rá, hogy ma derűs lesz és külsőleg is szép ünnepek köszöntenek reánk.

— Száz forint egy felolvasásért. Az aradi «Kölcsey Egyesület» felolvasásra szánt irodalmi munkára pályázatot hirdet. Tárty: valamely tetszős szerint megválasztott, nőket érdeklő, társadalmi kérdés. Terjedelme: egy órát betöltő. Jutalma: 100 frt. Beküldési határidő 1895. évi szeptember 1. Az idegen kézzel írott és jelígis levélkével ellátott pályaművek Somogyi Gyula urhoz, a «Kölcsey Egyesület» közmívelődési bizottságának elnökéhez, Aradra küldendők. A jutalmazott mű a «Kölcsey Egyesület» tulajdona. Dícséretet nyert munkák, ha felolvasásra alkalmasnak találtnak, illő tiszteletdíjban részesülnek. Arad, 1895. április hó 10-én. Varjassy Árpád elnök. De c s y Géza egyleti titkár.

— Az aradi hírlapírók és írók köre alapszabály-tervezetét a kör elnöksége már benyújtotta a városi tanácsnak. Az alapszabálytervezet a tegnapi tanácsülésen Institoris Kálmán főjegyző azzal a megjegyzéssel terjesztette elő, hogy az jóváhagyás végett pártolólágg küldessék fel a belügyminiszterhez. A miniszteri jóváhagyás után a kör elnöksége az alapszabályokat ki fogja nyomtatni s megküldi a kör összes tagjainak.

— Megrongált állami hidak. A Körösök nagymérvű áradása, s kiöntései következtében sok kára van a gazdáknak, de még az államnak is. Az állami utak, erdők, hidak többékevésbé szenvedtek a Körös kiöntései miatt. Most, hogy az áradás elmúlt, s a belvizek is lepadtak, az arad megyei államépítészeti hivatal az utak és hidak helyre állításának munkálataival, s a költségvetés megállapításával van elfoglalva. A sürgősebb hiányok pótlásáról azonban már is gondoskodva van.

— Építészeti mozgalma. Az ipartestület építkezési szakosztálya tegnap d. e. 11 órakor Jiraszek Lajos összehívása folytán összejövetelt tartott, melyen az építészek, közműves és ács iparosok szép számmal jelentek meg. A tárgysorozat pontjai a következők voltak: 1. Mondja ki az értekezlet, hogy a régi 6-6 óráig tartó munkaidőt pártolja. 2. Mivel Aradon 600 kömvességed van, idegen vállalkozóknak innen szerezzék be a szükséges munkaerőt. 3. Az építkezéshez és szakvizsgához kötött iparjogok kiszolgáltatásánál a szakosztálynak legalább 2 tagja jelen legyen. 4. Iparjog nélküli egyének megbírságoltassanak. Végül pedig kimondotta az értekezlet, hogy magát, mint az építkezési ipartestület építkezési szakosztályát állandósítja s nyom-

ban megválasztották elnöké Jiraszek Lajost, jegyzővé Kiss Ferenczet, az ipartestület titkárát s 12 választmányi tagot.

— Trefort-alapítvány. Az aradi «Kölcsey Egyesület» az Arad városában működő tanfelügyelő Trefort alapítványából kiosztandó 4. — egyenkint 20—20 frtos jutalomdíjra pályázatot hirdet. Pályázhatnak Arad vármegye területén működő azon néptanítók, kik a mezőgazdaság és gyakorlati kertészet tanítása, — a méhészet vagy valamely házi iparág meghonosítása körül kiváló eredményeket igazolni képesek. Az igazolványokkal ellátott pályaművek 1895. évi május hó 31-ig Varjassy Árpád kir. tanfelügyelő urhoz, mint a «Kölcsey Egyesület» elnökéhez küldendők. A «Kölcsey Egyesület» 1895. márczius 23-iki választmányi ülésének határozatából. Arad, 1895. április hó 10-én. Varjassy Árpád elnök. De c s y Géza egyleti titkár.

— Az emberbaráti sorsjegyek, miket az aradi izr. négyesület bocsátott ki, nagy kelendőségnek örvendenek. Szívesen vásárolják ezeket az 50 kros sorsjegyeket, annál is inkább, mivel a jótékony szél előmozdításán kívül minden sorsjegytulajdonosnak van egy értékes nyereménytárgya is. Minthogy eddig 12,000 sorsjegyet árusítottak el, értesülésünk szerint a négyesület még négy ezer új sorsjegy kibocsátását határozta el. Ezzel szemben a kisebb nyeremények száma is megszorítottatott tizzele.

— Régi országgyűlési iratok keresetnek. A képviselőház elhatározta, hogy az 1790. évtől 1849-ig tartott országgyűlések ki nem adott vitáit és vonatkozó iratit összegyűjti. Eziránt a belügyminiszter felszólította a főispánokat, hogy tegyék meg a szükséges intézkedéseket az iratoknak eredetben vagy másolatban való megszerzésére. A belügyminiszter megjelöli különösen Kossuth, Záborszky és Stuller országgyűlési tudósításait, továbbá a követi jelentéseket, a megyei, városi és káptalani követeknek adott tudósításokat.

— Az árvizek utójátéka. A pár nap előtt még fenyegetően magas állású vizek, bár végveszélyt nem is hoztak, több helyen azért mégis nagy kárt okoztak. Így két helyről kaptunk jelentést levelezőnkől a kárrol, sőt a vizek okozta nyomorról is. Sikula mellett — írja odavaló tudósítónk — az ár elvitte a Körös felett épített hid két jégtörőjét. Az ellenállhatatlanul sodró víz az egész alkotmányt magával ragadta, úgy hogy csak a szarandi határban rekedt meg. A jégtörők vizből való kiemelését már elrendelték. Bodrogról már sokkal nyomasztóbb hírt vettünk. A község belterülete ugyanis teljesen víz alatt áll hét számra és így a vetéseket tökéletesen tönkre tette. Ez a körülmény, mi természetesebb, a szántó-vető emberek szájától a kenyeret vont a el. A nyomor már is jelentkezik. A pécskai főszolgabíró a községi jegyzővel már járt is a községben és az első szükségleteken étel kiosztással enyhített. A megyei közgyűlésen könyöradományok gyűjtését fogják indítványozni az imigy inségesekké vált bodrogiak részére.

— Kerekpározkók kirándulása. Az aradi tornaegylet kerekpározkók köre husvét vasárnapján délután Vingára, az ünnep másod napján, hétfőn, pedig Hidegkútra kirándulást rendez, távolság az elsőnél oda és vissza 44 1/2, a másodiknál pedig 51 1/2 kilométer. Gyülekezése mindkét kiránduláshoz a megjelölt napon délután fél 2 órakor a főgymnasium főkapuja előtt, indulás 2 órakor. Vendégtagok sport-szerű ruhában szívesen láttatnak. Nagy Sándor m. kapitány.

— Lejárt szenzáció. Ezelőtt egy héttel ki sem beszélt másról, mint a Marosról. Az volt a téma mindenütt. Ma már csendes a folyó s csupán 243 centiméter a nulla felett. A Maros ma már nem egyéb, mint le-tünt nagyság, lejárt szenzáció.

— A Demeter-utca kesiutja annyira elrongálódott, hogy ennek javítása tárgyában Mirkóvió Vása és társai kérvényt nyújtottak be a városi tanácshoz. A tanács amenny-

nyiben a kiadások nem lesznek nagy összegre rugók, hajlandó is a kérvényben kifejtett kívánságnak eleget tenni. A Demeter-utcai lakosok tehát nyugodtak lehetnek, mert ohajuk teljesítve lesz.

Jubilans betörő-asszony. Ez is érdekes specialitás a jubilansok nagy táborában; érdekes és veszedelmes. Tegnap fogta meg az aradi rendőrség Gellán Mari, veszedelmes betörőnőt, aki a múlt alkalommal magát a titkos rendőrt is úgy fejbeütötte, hogy a saját talán esett a földre. A kérdéses nőszemély már pár nap óta ismét Aradon tartózkodott, de a gáji kapitánynál hamis név alatt, hamis cselédkönyvvel jelentkezett. Gellán Mari ellen a kihágási bíró tizenöt betöréses lopás ügyében, folytatja a vizsgálatot, a törvényszéknél pedig harmincöt lopási esete áll tárgyalás alatt, összesen tehát ötven esetben ravaszkodott a jubilans betörőhölgy, aki jelenleg a kapitányság fogházában ül.

Temesvári bicyclisták Aradon. A temesvári „Velocitas” kerékpár-egyesület több tagja ma reggel 6 órakor bicyclin Aradra indul az ünnepeket városunkban tölti.

Lelketlen erdőbérők. A legmegrovásra méltóbb tettet visszik véghez azok az erdőbérők, a kik Horvátországból, Krajnából munkásokat osalnak fel erdőirtásra, egyéb famunkákra, ígérve nekik mindent, a sem adva meg semmit. A szegény emberek felutaznak Erdélybe, s ott ahelyett, hogy kellő keresethez jutnának, a legosekélyebb munkabér mellett a nyomorban kénytelenek tengődni. A legtöbben, megunva sanyaru helyzetüket, gyalog utnak indulnak, s ki meddig el tud jutni. Tegnap Aradra is számos horvát munkás érkezett, akiknek legtöbbje önmaga jelentkezett a rendőrségnél, hogy tolonczolják el, mert másképp hazajutni nem képes. A lelketlen erdőbérők soknak még a munkakönyvét is visszatartják.

Az ujarad-varjasi vasút. A kereskedelmi miniszter zombori Rónay János országgyűlést képviselőnek és érdektársainak a m. kir. államvasutak Uj-Arad állomásából kiinduló és Zádorlak, Uj-Bodrog, Uj-Vinga, Főnlak, Német-Sat.-Péter, Muar, Székesut és Nagy-falu községek érintésével a m. kir. államvasutak Verjas állomásába beágazó rendszeres vágányu h. 6. gőzmozdonyu vasutvonatra a múlt évben megadott előmunkálati engedély érvényét további egy évre meghosszabbította.

Öngyilkos özipész. Letette a dikosát, egyet oldott a nadrágszáján és felakasztotta magát a mesteregerendára. — Ily özipéshez méltó gyorsasággal bucsuzott el a világtól Püspöki Károly, aradi suszter. S ami a minden öngyilkosok krónikájában felemlítendő, a majster ut meg is halt.

A vízbefojtott csecsemő. A tegnap felfedezett bűntényben Nyáry Béla kihágási bíró megindította a vizsgálatot. Az élőviz csatornából kifogott csecsemő kilétének megállapítása végett az alkapitány átvizsgáltatta az összes anyakönyvi hivatalokat, s aztán a születésnőket hallgatja ki.

Tűz a megyében. Galsán — írja levelezőnk — f. hó 11-én Péter István földmives istállója porrá égett. A kár 150 frt, az épület biztosítva nem volt.

Czirkusz Aradon. Még be sem zárultak a színház kapui, már is egymásután jelentkeznek a nyári szórakoztató mulatságok. A tegnapi tanács ülésen olvasták fel Hoske Henrik czirkusz tulajdonos kérvényét, melyben czirkuszának felállítására helynek kijelölését kéri. A tanács a Bocskó utcától jobbra eső terület jelölte ki helyül, négy-szögletű területet két krajczár fizetése mellett. A czirkusz júniusban fogja megkezdeni előadásait és augusztus közepéig marad itt.

Az első magyar általános biztosító társaság vasárnap április 7-én délután tartotta évi rendszeres közgyűlését Csokonics Endre gróf elnöklése alatt. Az igazgatóság jelentése szerint a lefolyt üzletév kedvező eredménnyel végződött, s az üzlet minden ágában haladás és fej-

lődés tapasztalható. A társaság díjbevétele 258,899 frt 86 krajzi díjzaperodást mutat, a jégoasztály díjbevétele 208,861 frt 81 krajzal több, mint volt az előző évben. Az intézet tartalékai az előző évekkel összehasonlítva, a következő emelkedést mutatják: az életbiztosítási díjtartalék 24,187,188 frt 1 krajzal 25,910,035 frt 66 krajzal; a társasági szállítványbiztosítási díjtartalékot 918,405 frt 93 krajzal 9,020,000 frtra, a Lévyalap 79,110 frt 63 krajzal 80,979 frt 89 krajzal, a tisztviselők nyugdíjalapja 525,557 frt 42 krajzal 531,490 frt 65 krajzal emelkedett. A nyeresemény 1 millió 110,537 frt 66 krajzal tesz ki, melyre nézve az igazgatóság azt indítványozza, hogy 50% 144,915 frt 56 krajzal után az életbiztosítottak nyereseményrészéről 72,457 frt 78 krajzal 10% -ot; 1,110,537 frt 66 krajzal a külön tartalék részére 111,053 frt 77 krajzal 6% az igazgatóság nyeresemény osztalékára 66,632 frt 26 krajzal 3% 33,316 frt 13 krajzal a tisztviselők nyeresemény osztalékára 2% 22,210 frt 74 krajzal a tisztviselői nyugdíjalapra fordítsassék, osztalékul egész részvényenként 230 krajzával 690,000 frt fizetessék ki s az utánan fennmaradó 114,866 frt 98 krajzal 6,920 frt 75 krajzal az ideai rendkívüli közhassznu adakozások tartalékába tétessék s az ily maradt 108,946 frt 23 krajzal külön tartalékhoz csatolják, mely ezzel 500,000 frtra emelkedik. A közgyűlés az indítványt elfogadta, a jelentést tudomásul vette, az igazgatóságnak s a felügyelő-bizottságnak a felmentést megadta. Végül a felügyelő-bizottságba megválasztották Batthyány Géza grófot, Giczey Samut, Jekelfalussy Lajost, László Zeigmondot és Sztányi Izidort. Az intézet esidén jótékonyesára 9,096 frtot fordít.

A Feazty-féle körképről. Hont Pál tanár igen sikerült felvételeket eszközölt, a képek jutányos árban kaphatók Révész Nándor könyv-, zenemű- és papírkereskedésében. A közhóság figyelmét ez uton is felhívjuk a képekre, melyek ugyanott a kirakatban is megtekintethők.

GYÁSZROVAT.

Steinhardt Jakabné f.

Steinhardt Jakabné, az aradi izr. hitközség 40 éven át volt tudós főrabbiájának özvegye, az izr. nőgyűlés 20 éven át volt nagyrabacsúlt és mindenki által tisztelt alelnökneje f. hó 13-án reggeli 6 órakor életének 77-ik évében jobblietre szenderült.

Városunk minden körében nagy fájdalmat okoz a tisztes öz. matróna elhunyt, ki egész életében a szegények és árvák gyámolítója volt, de különösen nagy a veszteség az izr. nőgyűlésre nézve, hol a megboldogult egy fél évszázadon át folytatta áldásos arató működését.

A mélyen gyászoló család és az izr. nőgyűlés a következő gyászjelentést boosították ki:

Alólirottak a magok, gyermekeik és unokáik és számos rokonaik nevében fájdalomtól megtört szívvel jelentik imádott, drága anyjuk, illetve szeretett tesvérük, nagyanyjuk és dédanyjuk, Steinhardt Jakabné szül. Löffler Rozália aradi főrabbi özvegyének, gyermekei boldogításának szentelt életének 77-ik évéig gyászának II-ik évében, f. hó 13-án reggeli 6 órakor rövid szenvedés után történt gyászos kimúltát. A drága halott földi maradványai f. hó 14-én d. u. 3 órakor fognak az aradi izr. templom-épületben levő lakásról az aradi izr. sirkertben örök nyugalomra elhelyeztetni. Legyen a hant könnyű neki! Lebegjen beke hamvai felett! Arad, 1895 évi április hó 13-án Öz. Werschitz Mórné, szül. Herz Betty menyje. Öz. Pollák Károlyné szül. Werschitz Netty, Öz. Frey Miksáné, szül. Werschitz Terézia. Öz. Dr. Eisler Jakabné, szül. Steinhardt Hanna gyermekei, Löffler Samuél, Löffler Jakab, testvérei.

Mély meghatottsággal és a legnagyobb fájdalommal tudatjuk, hogy öz. Steinhardt Jakabné szül. Löffler Rozália urnő az aradi izr. nőgyűlés alelnöke rövid szenvedés után 1895. évi április hó 13-án reggel 6 órakor jobblietre szenderült. A szeretett halott földi maradványai f. hó 14-én d. u. 3 órakor fognak a szinagoga- és iskola alapházban lévő lakásról az izr. sirkertben örök nyugalomra elhelyeztetni. Az örök világosság fényeskedjék neki! Aldott legyen emléke! Arad, 1895. április hó 13-án. Felhívjuk a nőgyűlést tisztelt tagjait, hogy egyetünk fejlődése és felvirágzása körül egy fél évszázadon át folytatótt üdvös működése által magát megörökített és mindnyájunk részéről nagyrabacsúlt urnő végtisztességén teljes számban megjelenni sziveskedjenek, hogy megjelenésünk által méltó kifejezést adhasunk azon szeretetnek és tiszteletnek, melyet a megboldogult iránt érezünk. Az aradi izr. nőgyűlés választmánya.

A halottas háznál Rosenbergsándor dr. főrabbi; a sirkertben pedig Rosenbergsándor Lipót a nőgyűlés titkára fog az egyület nevében elbucuzni a drága halottól.

EGYLETEK, TÁRSULATOK.

(*) Az aradi torna-egyesület kerékpározók köre f. hó 4-én este 9 órakor a „Vass” kávéház külön helyiségében a tagok élénk részvétel mellett Nagy Sándor elnöklése alatt értekezletet tartott, amelyen a kör. elhatározta, hogy úgy a tagok részére igazoló jegyül szolgáló, mint az év végével a megtett kilométerek mennyiségének pontos meghatározásához szükséges könyveket, a kör. jelenyét és peosérjét beszerni. Club helyiségül a Vass kávéház lett kijelölve, a hol a hét utolsó köznapján a tagok barátságos összejöveteleire gyűlnek egybe. Határozatba ment továbbá, hogy a kirándulásokat és egyéb tudnivalókat illetőleg a tagok a klub-kávéházban kifüggesztendő hirdetési táblán nyerneik időről időre felvilágosítást, továbbá, hogy a kör hivatalos közlönyéül a Szombathelyen szerkesztett „Magyar kerékpáros”-t rendelje meg. Az értekezlet Györf Béla aradi születésű gráci kerékpáros által a kör részére felajánlott érem díjak közül az 1894. évben megtett legtöbb kilométerért az első Vangyel Gézának, — a másodikat Sponner Adolfnak adta ki. Az 1895. évről az ülések vezetésére elnökül Avarffy Ferencz torna egyesületi alelnök kérésével fel, — míg menet kapitányá Vangyel Géza és Matuzik Márton választottak meg.

(*) Az aradi „Kölcsey Dalkör” f. hó 10-én este 8 órakor egyesületi helyiségében Buja Sándor elnöklése alatt választmányi ülést tartott, amelyen Seregi György alelnök leköszönő levele tudomásul vétetett. — Élénk megbeszélés tárgyát képezte a vidéken rendezendő hangversenyek mikénti keresztülvitele és ennek folytán a választmány a közel jövőben egyik szomszédos városban megtartandó hangverseny előmunkálatainak foganatosításával titkár megbizta. Határozatba ment, miszerint a dalkör akár alapító, tiszteletbeli vagy működő tag netáni elhalálása esetén kegyeletét gyász dal előadásával rója le, míg előbb nevezettek családtagjainak elhunytakor a végtisztességén küldötséggel vesz részt, — az előkelőségeknél előforduló elhalálása esetében pedig a kegyelet mikénti terovását a választmány időről időre határozza meg, — továbbá az alapszabályok módosítása, valamint egy alelnök, egy választmányi és végül egy számvizsgáló bizottsági tag megválasztására május hó első felében rendkívüli közgyűlés fog tartatni, míg a kör. házszabályainak elkészítésére egy 3 tagu bizottság lett kiküldve. Működő tagokul Kohán Gyula és Masztig Pál, pártolókul pedig Vajtek és Weisz lettek felvéve. Több próbb folyó ügyek elintézése után az ülés elnök lelkes életetec mellett véget ért.

(*) Az aradi kerületi betegsegélyző pénztár igazgatósága az 1893. márcz. 26-iki közgyűlésen megválasztott és a kerek. miniszteriumnak jóváhagyott határozatával igazoltnak kimondott kiküldötteket az 1895. évi április hó 21-ikének d. e. 9 órájára a városóra kis tanácsstermében, az alapszabályok 26 paragrafus szerint megtartandó közgyűlésre ezenel meghívja. A közgyűlés tárgyai: 1. Az igazgatóság jelentése a pénztár múlt évi működéséről. 2. A felügyelő-bizottság jelentése a pénztár múlt évi kezeléséről. 3. A múlt évi zárszámadás és mérleg bemutatása, valamint a felmentvény iránti határozat. 4. A tartalék-alap letétele iránti jelentés. 5. A módosított alapszabályok miniszteri jóváhagyása iránti intézkedések megtétele. 6. A kisorsolt igazg. tagok helyett új tagok beválasztása. 7. Új felügyelő-bizottság megválasztása. 8. Egyéb indítványok és javaslatok, melyek azonban csak úgy lesznek tárgyalhatók, hogy ha azok három nappal a gyűlést megelőzőleg az elnökséghez írásban benyújtottak. Figyelmeztetnek a t. kiküldöttek, hogy meghívóikat igazolás czéljából a gyűlésre magukkal hozni sziveskedjenek. Az elnökség.

Az aradi cigányokról.

— Egy kis „haza”-beszélés.

(k) Mindazon számtalanok, kik Aradvárosát szellemes társadalmáról és sok szép asszony és leányairól ismerik, lassanként azt a nevezetességet is kezdtek terjeszteni, hogy Aradnak nincs jó cigány bandája.

Lehet, hogy kissé furcsa a kitétel, midőn a jó cigány banda hiányát a nevezetességek köze

sorozzuk, hanem azért találó, mert ma napság valóban legálább is különös, ha egy olyan nagy és intelligens városnak, mint Arad, nincs jó cigány bandája.

Hogy az a szálló hír, mely alapján véve nem áll, tényleg tarja magát, annak egyedül mi, a város közönsége vagyunk oka. Hiába, a magyar csak sose akarja megtagadni magát, még most a Páló Pálok korában élünk és hangoztatjuk a „nem egy mos”, mint volt régen „nek elvét.

Ha való kerül a mi cigányainkról, rögtön elő áll valaki a társaságban, ki becsmérlni kezdi első sorban, mert idevaló és nem idegen, másod-sorban meg elhuzakodik a fölfülfel hallott virtuozitásával, az aradi régi cigány, primásoknak, kikhez képest a mostaniak kórárt, semmik.

Ha meg valaki azt az óhaját, talán imitványát fejezi ki, hogy jó volna az aradi cigánybandákat — ha ugyan rosszak azok — valamiképen megjavítani, úgy megint akad a társaságban egy, ki az „óhaj” rá érünk arra még „ismeretes” reflexen felal.

Ugyan körülmények között aztán képtelen még egy ambíciózó, cigánybandának is színiállás emelkedni, annál inkább, mikor az aradi vendéglősök, kik első sorban vannak hivatva arra, hogy teret és módot nyujtsanak a cigányok szereplésére, szintén ellene működnek.

Pedig csak a jóakaraton múlik az egész, de úgy látszik, épen ez hiányzik a mi vendéglőseinknél. Mert az hogy az is lepusztul a miénk hibáért, azt csak nem lehet jóakarattal betudni, ha a kórárt elbeszél idegen helyről hoznak cigány, kiknek nagy többsége egy eseppek, sem áll magukat semmi szinten, mint a mi cigányaink, kik aztán a könyvön felül a publikumot, nagy része a helyre, míg a miénknek örömlők kell, ha határokat kaphatnak.

Szomorú tény ez, mely annál ferdébb, mivel mindezeknek nem úgy kellene lenni, ha a közönség megismerné, meg akarna ismerni a mi cigányaink előnyeit is.

Egyes cigányaink megírására Bencsik Gyula nyíregyházi cigány hatalmasan kihíresztelt muzsikája kézzel, ki e hó elején pár papig Aradon játszott. Párhusamot vontunk akkor az ő és a mi első bandánk, Nagy Józsi bandájának muzsikája között és nagy különbséget épen nem találtunk a két zenekar között. A párhusamból aztán könnyű a következtetés: ha Bencsik Gyula bandája híres, akkor Nagy Józsi zenekara is az, mivel játékra nézve nincs különbség közöttük.

Csak meg kell bocsátani a mi cigányainkat is, jóakarattal lenni a vendéglősöknek és csakhamar lesz nekünk is Nagy Józsi bandájával és a Károly primással híres cigányunk.

MULATSÁGOK.

(=) Az aradi daleyeselet mulatsága ünnepe másodnapján Arad városi mulatsági bizottságának megérkezett, mert a jayvek nagyrésze már elfogyott. A rövid idő alatt nagy változáson átment daleyeseletet vezeteli először az új kárnagy: Kovács Pál ev. ref. kántor. A műsorban mind új dalok vannak főlveve, hozta a hírnévű W. uschling Konrád lugosi zeneszerző. Nemzeti lofogó című, négyes kar bariton szó-lóval. Műsor után táncol lesz. A mulatságra a belépti jegyek ára: személy-jegy 50 kr., család-jegy 1 frt 20 kr. Párosító tagok belépti díjat nem fizetnek.

CSARNOK.

Dillon verseiből.

Felolvasók a Kisfaludy-társaságban.

Ballada

(a hajdankor hölgyeiről. *)

Mondd kérlek mely országba, hol Gyönyörű Flóra, Róma lánya; Archippa, Thais; ki bájirok; Híres volt régi Graetiába; Echo, kinek fölzeng varázsa,

*) Francois Villon, a francia középkor legmodernebb poétája. Leghíresebb az itt adott Balladája a hajdankor hölgyeiről, melynek a mulatságot meghatóan kifejező refrainje szálló igévé lett a VIII. Rondelja, melyekhez a XIX. Rondel méltán sorakozik. P. K.

Ha hangot üz folyó s a tó,
Oly földön túli, égi bája?
— De hát hol a tavalyi hó!

Hol az okos Elojza, hol,
Kéért szent Dénes klastromába
Menekedett kinzóitól
S megszentedett ott: Abárd-ja?
S a királynő, kinek szavára
Buridan veszte a folyó,
Zsákban dobatta a Szajnába?
— De hát hol a tavalyi hó!

Kinek ajkán szíren, dalol,
Szép Blanka, trón lilionszála;
Nagy Bertha és Maine tájiról,
Eremburge, Alix, Bjetris bája,
S Johanna, kit elnyelt a máglya,
Megégeté angol bakó;
Oh Boldogságos, mely országba?
— De hát hol a tavalyi hó!
Ne is keresd, hogy mely országba;
Sem ez a hét, sem ez a hó,
Sem rímem többé nem találja;
— De hát hol a tavalyi hó.

VIII. Rondel (Bucsidaly). C.

E könyv beszél: Isten veled,
Isten veled én szép virágom,
Te a legjobb a nagy világon,
Ki annyi búval illetett.

Isten veled, szerettelek;
Elhagylak, oda ifjuságom
E könyv beszél: Isten veled.

Isten veled, mit szenvedett
E szív, nincs mása a világon;
Isten veled, te legszebb álomom,
Ki annyi búval illetett,
E könyv beszél: Isten veled.

XIX. Rondel (A te emléked)

A te emléked lesz halálom
Ha nem láthatlak tégedet,
Mert esküszöm rá, nélküled
Örömöm nincsen a világon.

Ha nem esik rád pillantásom,
Szívem a bánat tépi meg:
A te emléked lesz halálom.

Oh jaj! én edes szép virágom,
Szálljon meg a könyörület,
E szív a mennyit szenvedett,
Nincs oly szerelmes a világon:
A te emléked lesz halálom.

Pekry Károly.

SZÍNHÁZ, IRODALOM, MŰVESZET.

A színház műsora:

- Április 14. (Vasárnap) Délután: Két huzár és egy bakancsos, bohózat; este: A csikós, népszimfó; Bácsné Julia, Bács Károly és Déri Béla újonnan szerződött tagok fellépése.
- Április 15. (Hétfő) Délután: Egy bolond gondolat, bohózat; este: A biálya mester, operetta.
- Április 16. (Kedd) Viena, népszimfó; Császár Gy. jutalomjátéka.
- Április 17. (Szerda) A lowodi árva, dráma; Tóvölgyi Margit első fellépése.
- Április 18. (Csütörtök) A nagymama, vígjáték; Novák Irén jutalomjátéka.

* Grant kapitány gyermekei. Az időny végére az igazgatóság meglepetést készített az aradi közönség részére. Olyan páratlan fényű kiállításos darabot fog előadni, a mely méltán mehet meglepetés számba. Költséget és fáradságot nem kimélve hozza színpadra a Grant kapitány gyermekei című Verne-féle új látványosságot, olyan díszes kiállítással, a minőt Aradon még nem produkált senki. A

szükséges díszletek már megérkeztek Sparrafit a budapesti operaház festőjének műterméből. A darabnak 12 változata van és ezekre külön-külön mindegyikre szebbnél szebb díszletek készültek. A darab egymásután többször fog színpadra kerülni.

* Császár Győző jutalomjátéka. Violát választotta Császár Győző a társulat baritonistája jutalomjátékául. Császár a társulat azon színészei között tartozik, kik mindig játszanak és soha sem rontanak. Pártfogására melegen hívjuk fel a közönséget, a mely támogatásával a munkás és kitartó színészt fogja kedden jutalmazni.

* Tóvölgyi Margit debutja. Kaczér Nina, a szintársulattól Margit drámai szerep helyébe szerződöttetett Tóvölgyi Margit első fellépése jövő szerdán lesz a Lowodi árva-ban. Az új tagnak számolni kell minden esetben Kaczér Nina által megjátszott jó szerepeinek emlékeivel, mely bizony nem kis feladat lesz. Különben elvárjuk a közönségtől.

* Novák Irén jutalomjátéka. A szintársulat tehetséges, fiatal naivájának lesz jutalom előadása csütörtökön. Novák Irén, ha majd tudása és ambíciója elszólítja tőlünk, mindig kedves emlékekben marad előttünk, ami igen könnyen magyarázható. Mivel láttuk első külső feladatát a színpad eseménye nehézségeivel, mi láttuk kitejelődni öntudatos alakító képességét és láttuk végezetül a színésznő már diadaliban is, kire hellekés lesz mindig az emlékezés. Jutalomjátékára örömmel hívjuk fel a figyelmet a közönségnek. Ez alkalommal a Nagymama kerül színpadra, melynek Mártia szerepére már hetek óta nagy buzgalommal, még nagyobb ambícióval és tehetséggel készül. Az előadás a szintársulat közt való lesz, mivel a társulat majdnem minden elsőrendű tagja szerepelni fog ezen az estén.

* Vasques grófnő hó 21-én tartandó aradi hangversenyére előjegyzéseket elfogad ifj. Klein Mór könyvtárkereskedése.

* „A Magyar Szalon” április havifüzete főleg a hölgyeket fogja nagyban érdekelni. Ebben a füzeten belül ugyanis Fekete József a szerkesztő, gróf Csáky Albiné gyűjteményét a nőkérdésről. 28 közlemény ez a mind a 28 más és más oldalról vitája meg a női hivatás sokoldalúságát. A szellem és arisztokrácia köréből, a legelőkelőbb társadalmi találka ezikkel, akiket ebben a nők és nők által jött ki a közönség többek közt Wekerle Sándornétól, gr. Csáky Albinétől, Hieronymi Károlynétól, Beniczky és Bajza Lenkétől, Zirczen Jankától stb. A nagyérdemű gyűjteményen kívül találhatók még ebben a füzeten elbeszélések, esztétikai közlemények, versek stb. Sebestyén Károly, Szöllösi Zsigmond, Bodnár Zsigmond, Pap Zoltán, Beck Dezső, Sas Ede, Martos Ferencz, Jakab Elek, id. Abrányi Kornél stb. tollából. Azonkívül a gyönyörű, fekete és színes képek egész sorozatát, melyek kiválóan díszessé teszik az amatyát is csinos füzetet. A „Magyar Szalon”-ra melegen felhívjuk olvasóink figyelmét. Megrendelhető a kiadóhivatalban, Budapest, IV., Sebestyén-tér, 6. Egy füzet ára 85 krajczár.

TÁVIRATOK.

Szeless Aderján külföldön.

Budapest, 10. április 13. (Saj. tud. táv.) A sok rendőri felületes és lábrakelt szóbeszéd után most már egy pozitív hír került felszínre a budavári merénylet ügyében. Hírlük, hogy Szeless Aderján Zürichbe menekült. Budapestről parasztszekerén távozott. Zürichből levelet írt egy barátjának, melyben családját támogatást kéri.

Tavaszi kiállítás.

Budapest, április 13. (Saj. tud. táv.) Ma megnyitották meg a képző-művészeti társulat mű kiállítását. — A kiállító mű-

vészek közül feltűnt Hrabovszky Bertalan, Benczur Gyula, Kézdí Kovács László, Zubriczky Loránd, László, Zempléni, Pálik, Koszkol, Koroknyai stb.

Pályázat drámára.

Budapest, április 13. (Saj. tud. táv.)
A **Fővárosi Lapok** a nemzeti színház igazgatóságánál ezer koronát deponált pályadíjjal, egy a magyar társadalmi életből vett dráma jutalmazására.

A pályázatot az igazgatóság közelebb kiírja. A **Fővárosi Lapok** e kulturális áldozata irodalmi és művészi körökben nagy feltűnést kelt.

Jön az árvíz!

Szeged, április 13. (Saj. tud. távirata.)
A válság egyre kínosabb, s a város népe kétségbe van esve a jövő fölött. A töltések gyengéknek bizonyulnak, s anynyira át vannak ázva, hogy méltán tarthatni a legrosszabbtól. Az éjjel tizenhat óra táján földdel erősítették meg a töltéseket, hogy a roppant víztömegnek ellentállhassanak.

Csurog, április 13. (Saj. tud. táv.)
A **Tisza védgátja átszakadt.** 2000 hold föld elöntve. A lakosság menekül a szomszéd, magasabb fekvésű helységekre.

Tassy Béla †

Székesfehérvár, apr. 13. (Saját tud. táv.)
Tassy Béla volt 1848-as honvédtiszt, több ülészakon át szélsőbaloldali képviselő, meghalt.

Mária Valéria utja.

Bécs, április 13. (Saj. tud. táv.)
Mária Valéria főhercegnő férjével **Ferencz Salvator** főherceggel a husvéti ünnepek után a királynő látogatására Korfuba utazik, honnan a királynővel együtt vissza fognak térni.

Ujszülött főherceg.

Bécs, április 13. (Saj. tud. táv.)
Mária Josefa főhercegnő, Ottó főherceg neje, ma reggel egészséges fiú gyermeket szült. Ottó főherceg, a kit erről táviratilag értesítettek, Sopronból még ma érkezik ide, fél tizenegy órakor **Károly Lajos** főherceg palotájában megjelent a király, a ki a főhercegnek gratulált és a főhercegnő valamint az újszülött állapotáról tudakozódott és tekintetben igen kielégítő választ nyert.

Rainer és Frigyes főhercegek a délelőtt folyamán már szintén megjelentek a főhercegi palotában, hogy szerencsekívánataikat átadják. A keresztelő kedden, április hó 16-án lesz **Károly Lajos** főherceg palotájában.

A betörő szeretője.

Velence, április 13. (Saj. tud. távirata.)
A budapesti kasszabetörök ügyében új fordulat állt be. A banda egyik tagjának szeretőjét, **Gaza Antóniát** Velenczében sikerült elfogni, s ez a vizsgálatban új fordulatot fog előidézni. Érdekes leleplezésekre lesz kilátás a nagy port vert ügyben.

Leleplezések.

Páris, április 13. (Saj. tud. táv.)
Casimir Perrier a nemrég leköszönt köztársasági elnök **Hathónapi elnökség** czimen kiad egy kötetet,

melyben körülményesen leírja azt a palotaforradalom szerű intrigákat, melyek a leköszönésre kényszerítették. Egész Franciaország izgatottan várja a mű megjelenését.

A megszorított Blowitz.

Páris, április 13. (Saj. tud. táv.)
A párisi újságírók megrágalmazásáért a párisi sajtó syndikátusa főlszólította **Blowitz**ot, hogy jelenjen meg egy bíróság előtt, melynek elnöke **Cassagnac**, s igazolja eljárását. **Blowitz** a **Times** levelezője ezt megtagadta, és kijelentette, hogy ő csakis a sajtó syndikátusa előtt fog megjelenni.

Elrabolt posták.

Konstantinápoly, április 13. (Saj. tud. táv.)
A francia és német nagykövetségek jelentést tettek, hogy a postákat tőlük elrabolták. A követségek erélyes felszólítására a porta a nyomozást megindította, azonban ezideig eredménytelenül.

15 halálra ítélt megkegyelmezése.

Madrid, április 13. (Saját tud. táv.)
A régens királynő a nagypéntek alkalmából 15 halálra ítéltnek kegyelmezett meg.

A tolvaj angol.

Frankfurt, április 13. (Saját tud. táv.)
Egy helybeli bank pénz beszedőjét ismeretlen tettes megrohanta, s táskáját, melyben 20,000 márka kész pénz volt elrabolta. — A nyomozás eredményre vezetett, a tolvajt, ki angol származású, elcsípték. A pénzt hiány nélkül megtalálták.

A bécsi orosz nagykövet.

Pétervár, április 13. (Saj. tud. táv.)
Miként beavatott körökben állítják, **Dolgorucki** hercegnek bécsi orosz nagykövetté való kinevezetése már a legközelebbi napokban fog bekövetkezni.

KÖZGAZDASÁG.

Szösszlet.

— Április 13. —

Ezen orzik üzletviszonyai a múlt héten sem javultak. Az árak változatlanok maradtak.
Mai jegyzéseink: Készáru nagyban ávers szossz 52.50, kicsinyben 53.— hordó nélkül per 100 liter 6% beleértve 25 frt fogyasztási adót.

Budapesti gabnatőzsdé.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —
Budapest, április 13. d. a. 5 óra.

	Irányát	100 kg. ár	frttól frtig
Buza bászági új		6.80	7.05
Buza tiszavidéki		6.85	7.10
Buza pestvidéki		6.80	7.05
Buza fejmegyői		6.80	7.05
Buza bácskai		6.90	7.15
Roze új, I-ső rendű		5.80	5.90
Roze új, II-od rendű		5.75	5.80
Arpa takarmány		6.40	6.60
Arpa égetni való		6.65	6.90
Arpa sörfőzdei		7.10	8.10
Zab		6.75	7.—
Tengeri bászági		6.65	6.70
Tengeri másnévű		6.60	6.65
Káposzta-repoze bászági		—	—
Köles		6.20	6.80
Buza márcz.-ápr.		6.95	6.97
Buza szept.-okt.		7.08	7.07
Buza máj.-jun.		6.85	6.87
Roze márcz.-ápr.		5.86	5.87
Tengeri máj.-jun.		6.57	6.59
Tengeri aug.-szept.		—	—
Tengeri októberre		—	—
Zab márcz.-ápr.		6.66	6.68
Zab szept.-okt.		6.—	6.10
Káposzta-repoze aug.-szept. 1894.		10.35	10.45

Hivatalos árfelyamok
a budapesti áru és értéktőzsdén.

Budapest, 1895. április 13.

Magyar aranyjáradék 4%	123.95
Magyar koronajáradék 4%	99.10
Magyar arany 4 1/2%	126.—
Magyar ezüst 4 1/2%	104.—
Magyar keleti vasút 1876.	124.—
Magyar földtehermentesítési kötvény	96.75
Magyar italmegváltási kötvény	101.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	93.25
Magyar nyeresemény-sorsajegy kőlöson	162.50

Aradvárosi

színház.

Évadbérlet
174. szám.

Havibérlet
14. szám.

Vasárnap, 1895. április 14-én

Délután 3 1/2 órakor, félárakkal:

Két huszár és egy bakancsos

Eredeti bohózatos népszimnő dalokkal, 3 felvonásban.
Irta: Berzsényi.

Kezdeté 3 1/2 órakor.

Este bérletfolyamban:

Bácsné Julla, Bács Károly és Déri Béla újonnan szerződött tagok első fellépésével:

A CSIKÓS.

Eredeti népszimnő 3 szakaszban. Irta: Szilgetyi Ede.
Zenéjét sz. rta: Egresai B.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

IDEGENEK NÉVSORA.

— Április 13. —

Náder szálloda: **Ilits Kornél** kereskedő, Budapest.
Egyed Gyula titkár, Keoskemét. **Vajda Henrik** kőfaragó mester, Arad.

KIS LOTTO.

Budapesti:

8, 56, 21, 28, 34.

Felélős szerkesztő: **Wass Geza.**

NYILTTÉR.

Uj üzlet!
A confectiohoz.

Nagy választék

férfi-, női- és gyermek felöltőkben.

Arad, Andrásstér 14. sz.

(Hermann-palota.)

Telefon 381.

Olcsó, szabott árak!

Vese, húgyhólyag, húgydara és köszvénybántalmak ellen, továbbá a légző és emésztési szervek hurutos bántalmainál, orvosi tekintélyek által a

Lithion-forrás

Salvator

sikerral rendelve lesz.

Húgyhajtó hatású!

Kellemes ízű! Könnyen emészthető!

Napható Árványvízkereskedésekben és gyógyszerárakban.
A **Salvator-forrás** igazgatósága Eperjesen.

Kamgarn öltönyök, fekete és kék . . 15—25 frtüg.
 Divatos loden és cheviot öltönyök
 minden színben 12—24 frtüg.
 Vidéki megrendelések pontosan eszközöl-
 tetnek.

Meg nem felelő áru készséggel becsereáltetik.
 Kivánatra pénz is visszaadatik.

NEUMANN M.

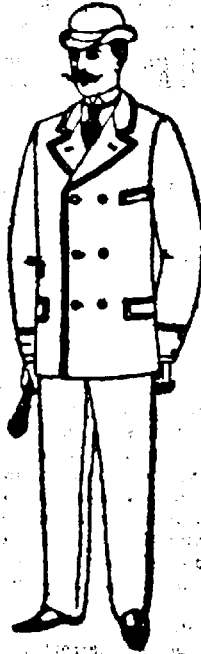
ARAD, Andrassy-tér 9.

Telefon 238. sz.

Alapított 1845.

Szabott árak.

Szabott árak.

STERN M. A.

Arad és vidéke legnagyobb kizárólagos női felöltők

áruháza

ARAD, Andrassy-tér 9-ik szám.

Lehető jutányos árak.

Telefon 238. sz.

Alapított 1875.

Alapított 1875.

Első osztrák-magyar

ASPHALT-MÜ

SCHEFFTEL N.

tetőpép-, fa-cement- és elszigetelő-lemezek gyára

BÉCSBEN.

Gyártelep: Floridsdorf-Donaufeld.

Gráz és Prágában.

Az alsó-ausztriai ipar egyesület által érem tulajdonosa, az asfalt iparnak Ausztriában történeti bevezetése és emelése körül szerzett kitűnő érdemei elismerésül. Kitüntető okmány (legmagasabb kitüntetés) a nemzetközi mező- és erdőgazdasági kiállítások kalmából (Bécs 1890.)

Egyedüli képviselő és nagy raktár Arad város és megye részére
 Reicher Ferencz utódai

Létán és München

vaskereskedőknél, Andrassy-tér 3. sz. megyeház-utca sarkán.

Továbbá, van szerencsénk a n. é. közönség b. figyelmébe ajánlani, újonnan berendezett s dusan felszerelt raktárunkat.

Nagy raktár

hengerelt és kovacsolt rudvas,
 fekete- és fehérbádóg, horgonylemez,
**tengelyek, lánccsuk, ekealkat-
 részek, öntvények,**
 vas-sodrony, sodrony-szegek, gép- és
 kovacsolt szegek,

csavarok és csavarárúk,
kapák, ásók, lapátok,
kaszák, sarlók, kaszakövek
fűrészek, reszelők, lakatok.
 Tizedes- és egyensúly-mérlegek.

Takarek-tűzhely,
fa és kőszén-fűtőkemencék.
 Mindenféle gazdasági kellékek.

Szerszámok:
 asztalos-, kádár-, kovács-, bádógos és
 lakatosok részére

Revolverek és fegyvertöltények.
 Nagy választék
 zománczott főzőedények, konyha-fel-
 szerelések és háztartási cikkekben
 jutányos árakon.

Nagy választék mindennemű épület-
 vasalások és építkezési-cikkekből.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesítetnek.

Bécsi biztosító társaság.

Van szerencsém a nagyérdemű biz-
 tosító közönségnek szives tudomására
 hozni, hogy a

„Bécsi biztosító társaság”
 és a

„Bécsi élet és járadék biztosító intézet”

részéről a főgynökségi képviselőlet Arad,
 Békés, Bihar és Csanád megyékre nézve
 átvettem és irodámat Andrassy-tér 15.
 számú ház első emeletén megnyitottam.
 Ezen előleges értesítéssel kap-
 csolatban azt is kijelentem, miszerint elő-
 nyos díjak mellett biztosítok, és hogy a
 káros feleket gyorsan és méltányosan
 fogom kielégíteni.

Ezek után a nagyérdemű biztosító
 közönség bizalmát és szives támogatását
 kiváló tisztelettel kérem.

Óry Aladár.

4613/895. kp.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré teszem, hogy a ba-
 rom piac a megszűnt akadályok folytán
 ismét a rendes helyén az Óvár-téren fog
 meg tartani.

Aradon, 1895. április hó 13-án.
Sarlot Domokos
 főkapitány.

A világ legjobb fénymáza!

FERNOLENDT-féle
 241. I-43 **fénymáz.**

Cs. kir. állam. szab.
gyára
 alakult 1835-ben.
Bécs.
 Ki lábbelieit sötét
 feketén, fényesen és
 tartósan akarja meg-
 őrizni, az csak
**Fernolendt-
 fénymázat**
 vegyen.

Mindenütt kapható.
 Főraktár: Wechsler József urnál.
 A sok értéknélküli hamisítások miatt tessék
 nevemet

St. Fernolendt
 megjegyezni.

Hirdetmény.

Az aradi m. kir. jószágigazgatóság részéről ezennel közhírré tétetik, hogy az aradi marosparti telken levő

4 szakaszból álló sertés hizlalók

a hivatalos órák alatt szóbeli alku-utján bérbevehetők.

Aradon, 1895. évi április hó 10-én.

M. kir.

államjóságigazgatóság.

Rendkívüli alkalom.

A mostani pénztelen viszonyokhoz mérten az alant jegyzett árukat feltűnő olcsó árban árusítom, ugymint:

275.

lópokróczok
ágyokróczok
utazó pokróczok
fűtő szőnyegek
nagy szőnyegek
ágy elé szőnyegek
fali szőnyegek
szövet függönyök
esipke függönyök
ágy terítők
asztal terítők
viaszkos vásznak
bőr vásznak
linóleum
gummi ágybetét
lábtörölők
cocos lábkafa
vaságyak
gyermek vaságyak
matracok
paplanok
gyermekkoosi
gyermek ülőszék
gyermek járószék
sodrony matrác
vasmosó asztal
mosdó tál és kancsó
papirkosár
kézi kosarak
nádszék
szék deszka
butor kiverő
nád újságtartó
billiárd dákó
billiárd kellékek
dominó
kávé főző
tea főző
gyors forraló
gyertyatartó
ezukor szelencék
asztalvédő
gyufatartó
sótartó
eczet elajrartó
tálczák
fatálczák
evőeszközök
kanalak
evőeszközös
ételhordó
zománcozott edény
konyha mérleg
kávé daráló
húsdaraboló
morsza daráló
mozsár-vasaló
vajkúpulő
madár kalitka
függő lámpák
osillárok
asztali lámpák
éjjeli lámpák
üzleti lámpák
tentatartók
írószer
tűkrök
gyermekjátékok
varrógépek
képek
zsebkések
függöny lécz
függőnytartó
ruhafogas
esőernyő tartó
faablakredő
vászón ablakredő
önműködő redő
utazó kofferek
utazó bőröndök
készítések

vismenter köpenyek
pósta táskák
revolver táskák
pinxér táskák
szobtakörök
szivartárczák
dohánytárczák
tájkák pipák
selmeci pipák
francia sapipák
tájkák szipkák
borostyán szipkák
pipaszárak
ozigaretta hüvelyk
bőr camásli
pletiziják
nadrágszíjak
nadrágtartók
harisnyakötő
vadászgyerekek
flobert puskák
flobert pisztoly
revolverek
vadász székek
vadászati kellékek
viró eszközök
torna eszközök
nyerges
lovagló eszközök
lovagló pálosa
ostor nyelek
kutya ostar
kutya nyakló
stetapálózatok
alsóingek
alsónadrágok
nyári sapkák
férfi ingek
férfi gallér
férfi kézelő
lábravalók
nyakravalók
zsebkendők
női csipők
férfi csipők
gyermek csipők
fü csizma
papucs és komótosipő
szegedi papucs
férfi kalapok
fü kalapok
kertyük
legyezők
illatszer
szappanok
borotvák
fésűk
fejkefék
ruhakefék
fogkefék
szemüvegek
látcsövek
diszmutárgyak
lampionok
álarozok
harmonika
irigoteurek
focskendők
inholiatik
gummi harisnyák
lég párnák
sérvkötők
hőmérők
gyermek szoptatók
gyermektej Sterilizir-ap-
parátus
gummi csipők
vásznak
chifonok
orvosi szerek.

SZABÓ ALBERT, Arad.

Üveg, porcellán, konyha berendezés és háztartási cikkek nagy raktára.

Tiszta nickel-főzőedények.

Ezen látható bejegyzett védjeggyel ellátottak jótállás mellett.

Tiszta nickelből előállítva és elpusztíthatatlanok, miután egy darabból préseltetnek; a nickel keménység és tartósság tekintetében az aczállal azonos. Még vigyázatlan kezeléskor is, ha üresen az üszög a tűzön van, s sértetlenül maradnak. A nickel edényeket beírt nem kell oltatni, mégis ellenáll mindennemű savnak. Nem bír egészségellenes tulajdonsággal mint réz, óroz, melyek könnyen oxidálódnak és a különösen veszélyes penészt (Grünspant) befogadják.

A tiszta nickel edényekben a főzés könnyebb mint minden más edényben, tartósságuknál fogva, valamint a gyakori költséges cseréztéstől leszámítva, mely ezen edényeknél elcsúsz, idővel olcsóbbak a réz vagy bármely más edényeknél, és bármely használhatatlan állapotban, s írtóti különként a fenti gyári jeggyel ellátott edényeket visszacserelem.

Tiszta nickel főzőedényeim több mint tíz év óta kivannak próbálva és nemcsak több os. és kir. konyhában és nagyobb számú első rangú szállodában, azamatiumban vannak használatban és mindenütt a legjobban beváltak.

Miután tiszta nickel edények helyett többször nickelkel bevont vasedények árulataknak, tisztelttel bátorodom fent jelzett védjegyre különösen figyelmeztetni.

Berndorfi fémáru-gyár.

Főraktár Arad és vidéke részére:

Szabó Albertnél Arad.

Ismeretes alpacca-észet asztal-készítéskor, evő-eszközéskor, asztal-éskor, karés gyertyatartókat, tea- és kávé-készítéskor stb. stb. a legjobban ajánlhatom. Továbbá ajánlom legjobb anyagból készítve, kevés jégfogyasztással kitűnően hűtő

bécsi jégszekrényeket

kivehető jégtartállyal és márványlapokkal ellátva.

330

Ujdonság: Valódi francia sévresi porcellán készletek meglepő olcsó árban.

Képes árjegyzéket kívánatra bérmentve.

Arad sz. kir. város kapitányi hivatalától.

4596/1895. kh. sz.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré teszem, hogy a himlő oltás folyó hó 16-tól kezdve hetenként kedd, csütörtök és vasárnap mindenkor d. n. 2 órákor eszközölhető.

Felhívom énnél fogva azon szülőket, kiknek 1894. évi október hó 1. után született gyermekeik vannak, hogy azokat beoltás végett felhívásra az illető kerületi orvoshoz elvigyék.

Aradon, 1895. évi április hó 12-én.

Sarlot Domokos
főkapitány.

M. kir. államvasutak Bpesti partii üzletvezetőség.

14882/8528. III—8. sz.

Árverési hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, miszerint az üzlet-szabályzat 70 § a értelmében elárúsítandó podgyász gyors és teheráru szállítványok nyilvános árverezése a Győr állomásunkon levő 2. sz. raktárban 1895. évi április hó 23-án délelőtt 9 órakor tartatik meg, mely árverezésre a t. os. község ezennel meghívatik.

Budapest, 1895. április hó 6-án.

Az üzletvezetőség.

Ajánlom a nagyérdemű közönségnek éusan felszerelt vasbutor raktárom és pedig: vaságyak, asztalok, gyermekágyak, fatartók, mozdószer-

rények, gyermekkoosi, ágybetétek, a legdiszesebb kivitelben.

A tavaszi és nyári idény beálltával ajánlom a n. közönségnek saját készítményü

kerti asztalok,

padok és székek

a legcsinosabb és legizlésesebb kivitelben a legjutányosabbjára mellett.

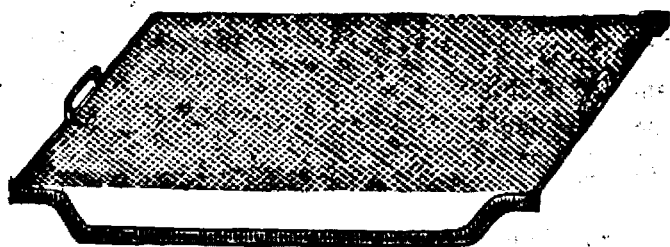
Vasbutor javítások újjafényezése és festése elfogadtatik.

Teljes tisztelettel

FLEISCHER ADOLF,

Arad, hal-tér 4-ik sz.

Atzél sodrony
ágybetétek

Minden mértékre
készülnek.

Ernyei Gyulánál

A „Zöld papagályhoz“ ARADON.

Kereskedelmügyi m. kir. Miniszter.

21383/1895. I. b. szak. szám.

329

Árlejtési hirdetmény.

Az Aradvármegyében fekvő Csucs község határában tervezett állami kőbánya és közúti telepen végrehajtandó magas építkezések (u. m. iroda és lakház, melléképületek, dynamit pincre, kut és jégverem) előállítására 9795 frt 83 kr költségösszeg erejéig engedélyeztetvén, ezen munkák

végrehajtásának biztosítása céljából 1895. évi április hó 23-án d. e. 12 órakor a kereskedelmügyi m. kir. Miniszterium I/B. szakosztályában (I: Albrecht-ut 1. sz. a.) újból zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

A versenyezni kívánók felhivatnak, hogy a fentebb jelzett munkálatok f. évi augusztus 31-ig leendő végrehajtásának elvállására vonatkozó, az engedélyezett költségösszeg után számítandó s az általános feltételekben előirt 5%-nyi bántépénzzel ellátott ajánlataikat a kitzüött határideig a kereskedelmügyi Miniszterium

segédhivatali főigazgatójánál nyujtsák be. A később beérkezett ajánlatok figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban forgó munkákra vonatkozó műszaki művelet, szerződési minta, az általános feltételek és részletes határozatok a kereskedelmügyi Miniszterium I. B/3. ügyosztályában a rendes hivatalos órák alatt (9—2 óráig) naponként megtekinthetők.

Budapest, 1895. márczius 31-én.

A kereskedelmügyi m. kir. Miniszterium.

Első Magyar Általános Biztosító-Társaság Budapest.

Table with columns: KIADÁSOK, BEVÉTELEK, and TEHER. It lists various financial items such as 'Kifizetett költségek', 'Közvetített díjak', and 'Költségek' with corresponding amounts.

Table with columns: KIADÁSOK, BEVÉTELEK, and TEHER. It lists various financial items such as 'Kifizetett költségek', 'Közvetített díjak', and 'Költségek' with corresponding amounts.

Vertical text on the right side of the page, likely a notice or advertisement, mentioning names like 'Károly' and 'Károly'.

Fő-ut 2. sz. a városházzal szemben.

Fő-ut 2. sz. (a városházzal szemben)

alatti üzletemben a következő árucikkeket szereztem be:

Kötél-árak:

Istrángok, kötőfékek, nyaklók, nyugók, szénakötelek, ökör- és bornyukötelek, ruhaszárító kötelek, kut- és pinczekötelek, zsákspárgák.

Z S Á K O K:

Kenderzsák varrás nélkül, mindennemű gabonaszák minden nagyságban, gyapjuzsák, szalmazsák és abrakos tarisznyák.

! Erdélyi lópokrócok !

Ponyvák:

Vizmentes, repce, széna, kazal, koozi, mézárós és gépponyvák.

! A kötéll árak megrendelés szerint saját műhelyemben készíthetők. !

Együttal értesítem a t. vevőimet, hogy a legujabb találmányu és legczélszerűbb **aszfalt-háztetőlemez** nálam jutányos áron kapható.

A még raktáron levő paplanok és matraczok gyári áron alul adatnak el.

Tisztelettel 259

Reich B. Károly
fő-ut 2. szám

a városházzal szemben és Szabadságtér I. sz. Aradon.

Fő-ut 2. sz. a városházzal szemben.

Fő-ut 2. sz. a városházzal szemben.

Kitünő padló-máz!

puha padlóra.

Linoleum padló-zománcz.

3 árnyalatban

Eisenstädter testvéreknél Bécsben.

Teljesen használatra kész, csinos és a szélnek megfelelő 1/2 kilós dobozokban.

Linoleum padló-zománcz egy óra alatt meg szárad, pompás fényű, sima és repedésektől mentes marad.

Linoleum padló-zománcz közvetlenül a dobozból mázolható fel.

Linoleum padló-zománcz használatra sokkal olcsóbb, mint a többi padlófénymáz.

Kapható minden nagyobb festők- és gyér-áru-üzletben. 286.

1868. év óta bevált szer.

BERGER-féle gyógy-

KÁTRÁNY-SZAPP!

orvosi tekintélyek által ajánlva, Európa legtöbb államában sikeresen alkalmaztatik

mindennemű bőrkütségek

ellen, nevezetesen idült pikkely-csömör, kősz és bőri kútségek, ugyancsak orvosság, étvágy, fagydag, láb-izsada, fej- és szakállkorpa ellen. A Berger-féle kátrány-szappan tartalma a fa-kátránynak 40 %, a szén és minden egyéb, a károsodásban előforduló kátrány-szappanoktól lényegesen különbözik. Csak azok elkerülése végett határozottan Berger-féle kátrány-szappan megrendelése és az ismert védjegy valódi és tiszta kátrány-szappanokból készült. A gyengébb kátrány-szappan helyett a

Berger-féle gyógy-kátrány-kénszapp

Amely esetben csak jobbnak találhatók, csak a Berger-féle kátrány-kénszappan kérandó; mindezen külföldi utazástalanoknak bizonyulnak. A gyengébb kátrány-szappan helyett a

archív tisztáltszappan

elavultságra, a gyermekeknek valamint a fejbetegségek ellen mulhatalan bőrtisztító, mosó és fürdőszappanok használatát szolgálja

Berger-féle glicerín-kátrányszapp

25% glicerín tartalommal és áram illattal.

Az összes fajták használatát általában egy 25 kr.

A többi Berger-féle szappanokból különösen kien

Borax-szappan a bőr áramítására, **borax-szappan** ellen, **carbolszappan** a bőr simítására, **hímzőszappan** a szőnyeg tisztására, **lehtyél-szappan** rheuma és arcvörösség ellen, **szappan** igen határozó, **Tannin-szappan** láb-izsada ellen; **fog-szappan** a legjobb fogtisztító szer

Berger-féle szappanokat illetőleg utalunk a rópiratott Berger-féle szappanokat kell kárni, miután a szappanok minőségét az alábbiak szerint ellenőrizni lehet: **Gyár és főraktár: G. Heil & Comp. 1. utca**

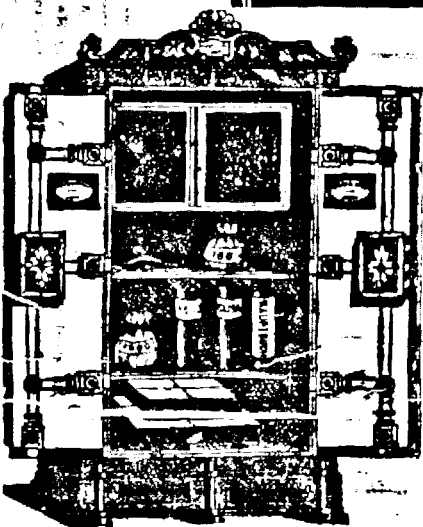
Kapható Aradon: 237

Rozsnyay Mátyás, Kiss István, Ring László, Demkó Géza urak gyógyszer-tárában, és pedig a magyarországi legtöbb gyógyszer-üzletben.

SINGER

A „NÁDOR SZÁLLODA“ MELLETT.

SINGER

Amerikai varrógépek,
vasbútor
és pénzszekrények
gyári raktára.
SINGER L. S.

aradi kereskedő 1856. óta.

Valódi amerikai

H O W E

karikahajó

WHEELER & WILSON,

Singer és kézi varrógépek

családok, szabók és cipészek részére.

Mindennemű varrógépek javítása is eszközöltetik.

Varrógépekhez szükséges tartozékok. 581

A os. kir. csehr. és a m. kir. miniszteriumok s államvasutak szállítói

tíz és betörés ellen biztos kis kézi és nagy

pénzszekrények

gyári raktára.

Közégek számára kivételesen 25% engedmény.

Asonkrivul ajánlom

vasbútor gyári raktáromat nagy választékban.

1819/895. május hó 20-ik napján nyitotta meg az ügyvezető igazgató úr az új épületben az átalakított és átadott.

Zábor at kiküldött.

ai
ai
IN.

ai bőrök,

ai.